

Vigelsø

2023

Naturovervågningsrapport Fugle

Udarbejdet af Kurt Due Johansen til Dansk Ornitologisk Forening for Naturstyrelsen Fyn

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	3
2. Resumé	4-5
3. Beskrivelse af Vigelsø	
3.1 Overordnet beskrivelse af Vigelsø	6
3.2 Bevoksninger	6-8
3.3 Vandområderne	9-11
3.4 Lysåbne samfund	11-13
3.4.1 Nye arbejder på Vigelsø i efteråret 2021	13
3.5 Vigelsø Hoved	14
3.6 Øer	15
4. Naturpleje og drift af engene	
4.1 Naturpleje af engene	15-16
4.1.1 Vurdering af den samlede naturpleje	16-17
5. Fauna og flora i Kystlagunen	
5.1 Undervandsvegetation i Kystlagunen	17
5.1.1 Undervandsvegetation i de små laguner i den nordlige strandeng	18
5.2 Faunaen i Kystlagunen	18
5.3 Sammenligning af floraen i Vigelsøs Kystlagune med Kystlagunen på Gyldensteen	19
6. Biodiversitet på Vigelsø – er andet end fugle	20-22
6.1 Insekter generelt	21
6.2 Dagsommerfugle og andre insekter	22
6.3 Padder	23
6.4 Planter og svampe	23
7. Forekomst af ræv	23
8. Den rekreative udnyttelse af Vigelsø	23
9. Fugletællingerne	
9.1 Lidt om fugletællingerne	24-25
10. Hvordan fungerede de nye strandenge, SV-området, ny yngleø i vestræmningen og søterritoriet inden for Inddæmningen som habitater for fugle?	
10.1 Strandengene mod nord – N-området	26-27
10.2 Strandenge ved Østerhoved – NØ og Ø-området	27-30
10.3 Det inddigede areal mod sydvest – SV-området	31-33
10.4 Ny ø ved strømhul i den vestlige dæmning	33
10.5 Konklusion vedr. fugle i 2023 på kunstige strandenge mv.	33-34
10.6 Fugleåret 2023, overordnet set.	35-36
11. Artsgennemgang	37-76
12. Litteratur	77

1. INDLEDNING

Miljøministeriet erhvervede i slutningen af 1990 Vigelsø i Odense Fjord. Baggrunden for erhvervelsen var især at foretage omfattende naturgenopretning på øen, der kunne bidrage til bedre forhold for fuglene i området. Vigelsø er nemlig EU-fuglebeskyttelsesområde. I EU-fuglebeskyttelsesdirektivet opfordres medlemslandene til at forbedre forholdene for fuglene i de udpegede områder.

Samtidig skulle øen åbnes for offentligheden og der skulle åbnes en naturskole.

Det blev vedtaget, at der skulle ske en udstrakt naturovervågning af udviklingen på øen.

Hvad angår fuglene, skulle overvågningen specielt følge udviklingen, i takt med at landbrugsdyrkningen gradvis hørte op, og naturgenopretningen slog igennem. Desuden skulle det overvåges, hvorledes den menneskelige aktivitet på øen påvirkede fuglelivet.

2023 var det 25. år, hvor naturgenopretningen var fuldt færdig, såvel skovplantning som eng- og søetablering (nu søterritoriet).

2023 var samtidig det tiende hele år, hvor Inddæmningen ikke længere var et sø- og engområde, men en integreret del af søterritoriet, hvor vandstanden svinger i takt med høj- og lavvande i Odense Fjord.

2023 var det 28. år, hvor Vigelsø og en del af søterritoriet omkring øen var vildtreservat. På disse arealer er det ikke tilladt at jage vandfugle. På selve Vigelsø er der færdselsforbud på Sydøen samt forbud mod vandfuglejagt.

Denne rapport der omfatter året 2023, er den 31. i rækken af overvågningsrapporter over fuglelivet på øen.

Rapporten beskriver, udover fuglelivet på Vigelsø, en række overordnede forhold på øen, status for naturgenopretning m.v.

2. RESUMÉ

Figur 3. den nordøstlige del af Vigelsøs Kystlagune. Foto: Kurt Due Johansen.

2023 var det syvende hele år, hvor de i 2016 etablerede strandenge i Vigelsøs Inddæmning eksisterede.

Der er observationer af fuglene fra 93 dage på Vigelsø. Særligt mange observationsdage er foretaget september-oktober-november, især for at følge udpegningsarten højles forekomst på Vigelsø. Desuden for generelt at følge, hvorledes fuglene udnytter de strandengsområder og øer, som blev etableret kunstigt i 2016.

Observationerne viste et meget blandet billede, hvor flere arter havde fremgang i forhold til 2022, mens andre gik tilbage. Dette skyldes især, at der ikke var ræv på Vigelsø i 2023. Sandsynligvis p.g.a. 3 unge havørne i foråret, forsvandt skarvkolonierne helt og antallet af ynglende ederfugl var lavere end det burde være.

Følgende tidligere ynglefugle er nu helt forsvundet fra øen: splitterne, fjordterne, hættemåge samt skeand og troldand. Derimod er ynglefuglene havterne, vibe og klyde genindvandret.

De nye strandenge på Sydøen var rasteplads i træktiden for mange grågås, pibeand, krikand og spidsand. Desuden hjejle, vibe, almindelig ryle og storspove.

Antallet af hjejler i 2023 var mindre end i 2022. Til gengæld ankom hjejlerne tidligere end vanligt.

De nye strandenge er endnu, her 6 hele år efter etableringen, kun sparsomt bevokset med strandengsplanter, bortset fra Kveller og Strand-Gåsefod. Når Kveller og Strand-Gåsefod er henfaldet i løbet af september-oktober, er de kunstige strandenge meget bare, bortset fra den nordlige del af strandengene på Østerhoved, hvor der er større bevoksninger af Strand-Asters m.v.

Det er meget glædeligt, at Kystlagunen har udviklet sig så positivt med hensyn til indvandring af både flora og fauna. Især er det glædeligt, at Almindelig Havgræs og Langstilket Havgræs dækker større dele af bunden i Kystlagunen.

Figur 4. Torskemund fra Vigelsø, sommeren 2023. Foto: Kurt Due Johansen.

3. BESKRIVELSE AF VIGELSØ

3.1 Overordnet beskrivelse af Vigelsø

Vigelsø ligger midt i Odense Fjord på overgangen mellem Yder- og Inderfjorden.

Syd, vest og øst for Vigelsø er farvandet meget lavvandet og dele bliver ofte blotlagt ved lavvande. Sejlrenden til Odense forløber mellem de lavvandede arealer mod vest og Klintebjerg.

Indtil erhvervelsen i 1990, var Vigelsø en landbrugsø, der blev drevet med især korn og raps.

Efter erhvervelsen blev den nordlige del af øen plantet til med skov, og vandstanden blev successivt hævet i Inddæmningen, indtil 1997, hvor vandstanden var hævet til det fastsatte mål.

Før stormen Bodil i 2013, var Vigelsø således en 132 hektar stor ø, bestående af den oprindelige moræne-del på 66 hektar, med skov på norddelen, og en 66 hektar Inddæmning, hvori der fra 1997 lå en ca. 40 hektar stor, fersk sø, "Fuglesøen". Søen var omgivet af strandenge og mod øst og nord græsklædte højjordsenge.

Efter stormen Bodil i 2013, blev Inddæmningen overskyldet af saltvand og var siden en del af søteritoriet i Odense Fjord. "Fuglesøen" blev da salt. Indtil august 2016 var Vigelsø således kun 66 hektar stor p.g.a. oversvømmelsen, som stormen Bodil forårsagede, idet kun morænedelen var fast land.

Fra efteråret 2016 er der i Inddæmningen etableret ca. 25 hektar kunstige strandenge. Desuden har man etableret yderligere to gennemløb i dæmningerne.

3.2 Bevoksninger

Der er et parkområde omkring hovedbygningen på et par hektar. Desuden en mindre skov ved fodermesterhuset, kaldet Hejreskoven. Ved Gåsebadet mod øst, ligger en mindre løvskovsbevoksning.

Der er i dag én remise på Vigelsø, nemlig én på Nordøen, som efterhånden smelter sammen med den plantede skov. Remiserne på Vesterhoved og Østerhoved blev fældet primo 2003.

Siden erhvervelsen af øen i 1990, er der plantet ca. 25 hektar løvskov på Nordøen:
1991 plantet 10 hektar løvskov.

1992/93 plantet 3,5 hektar løvskov.

Foråret 1994 plantet 4,5 hektar løvskov.

Efteråret 1994 plantet ca. 5,3 hektar løvskov.

1995 supplerende plantning omkring engen.

Figur 5. Den lille bevoksning ud for Gåsebadet er nu en del af skoven på nordøen. Skarvernes tilstedeværelse er med til at højne biodiversiteten, da deres aktiviteter i sidste ende får træerne til at dø. Det giver utallige muligheder for svampe, laver, mosser og insekter til at tage over. Det er i høj grad manglen på dødt træ i vores skove, der gør, at biodiversiteten generelt er truet i skovene. Foto: Kurt Due Johansen.

Figur 6. Pæretræ i den gamle have ved Vigelsøgård, som er anlagt af en af de tidligere ejere, Esger Juul, som var meget naturinteresseret, herunder især fuglelivet.

Pæretræet er nu gået ud og er under nedbrydning. Sådanne STÅENDE, døde træer er meget vigtige for biodiversiteten. Utallige organismer kan bo og leve i og på træet, så længe det ikke er fuldstændig formultet. Foto: Kurt Due Johansen.

Skoven er slået godt an, og er nu oppe i mindst 15 meters højde.

I 2008 blev de dele af skoven, som skal være produktionsskov for agern, udtyndet kraftigt. I disse dele af skoven står træerne nu spredt. Skoven med Småbladet Lind er ikke udtyndet.

Levende hegn

Fra fodermesterhuset fører en allé op til hovedbygningen. På Nørrehoved står en række popler. Syd for Parken stod et levende hegn på godt 150 meters længde. Dette hegn blev i 2002, i forbindelse med flytningen af fugletårnet, nedknust.

Figur 7. Fint løvskovsområde ved Parken, som indgår i afgræsningen. Foto: Kurt Due Johansen.

3.3 Vandområderne

Vandhuller

Der er nu 6 ferske vandhuller på Vigelsø.

Det største vandhul ligger i tilknytning til hestestalden. Vandhullet er i tilgroning med Tagrør.

I 1998 blev der gravet et nyt vandhul i engen på Nordøen. 2004 blev der gravet et nyt vandhul på Østerhoved Syd. Vandhullet på Vesterhoved blev ligeledes udvidet i 2004 i forbindelse med, at man manglede materiale til digerne.

Strandsøer – og eller laguner

Der er 1 vandhul på Vesterhoved og 1 på Østerhoved, der kun sjældent overskylles med saltvand.

Desuden er der som led i genskabelsen af strandenge i Inddæmningen, etableret 5 større eller mindre saltvandslaguner i strandengene i 2016.

Figur 8. Ganske lille vandhul på Vesterhoved. Vandhullet bør udvides til 400-500 m² og uddybes lidt også. Foto: Kurt Due Johansen.

Søterritoriet - nye tider i Inddæmningen

Efter digebruddet i december 2013, blev den tidligere ferske "Fuglesøen" og de omgivende strandenge, nu en del af søterritoriet, i alt ca. 64 hektar. Området kaldes herefter for "Kystlagunen".

Kystlagunen var pr. november 2016, et ca. 50 hektar lavvandet salt område, der følger tidevandet i Odense Fjord. Ved lavvande strømmer vandet ud gennem hullerne i digerne og væk fra Kystlagunen. Ved højvandet strømmer vandet tilbage og fylder området. Forskellen mellem det "oprindelige" 64 hektar store salte område og den pr. november 2016 ca. 50 hektar store "Kystlagunen" består i, at der fra august til november 2016 blev etableret ca. 25 hektar kunstige strandenge, ved at skubbe og køre materialer ud i den mest lavvandede del af søterritoriet, samtidig med, at de arealer på morænedelene af Vesterhoved og Østerhoved, hvorfra man tog materialerne til de kunstige strandenge, nu lå nedgravede i så lav en kote, at de vil blive overskyllet indtil flere gange om året, og også vil udvikle sig til strandenge.

Figur 9. Fra SV-området i det sydvestlige hjørne af Vigelsø Kystlagune. Området er en inddæmning på 4 hektar, hvor der er etableret kunstige strandenge på dæmningerne. På fotoet ses ydersiden af dæmningerne, som nu er stort set bevoksede med strandengplanter, herunder Strand-Malurt. Når højvandet i Kystlagunen overstiger +1 meter, løber vandet ind i det inddæmmede område, hvorefter det ved lavvande forlader området via et overløbsbygværk. Foto: Kurt Due Johansen.

Ved arbejdet i Inddæmningen i efteråret 2016, blev der etableret endnu et hul i dæmningen mod vest, således at her nu er 2 gennemstrømningshuller. Desuden blev der etableret et gennemstrømningshul i det sydlige dige.

Farvandet mellem Store Ægholm og Vigelsø

Området mellem Store Ægholm og Vigelsø er i dag et ca. 2 hektar stort, lavvandet farvand, som gennemskæres af en dybere rende. Størstedelen af området blotlægges ved lavvande.

3.4 Lysåbne samfund

Strandenge/rørsump

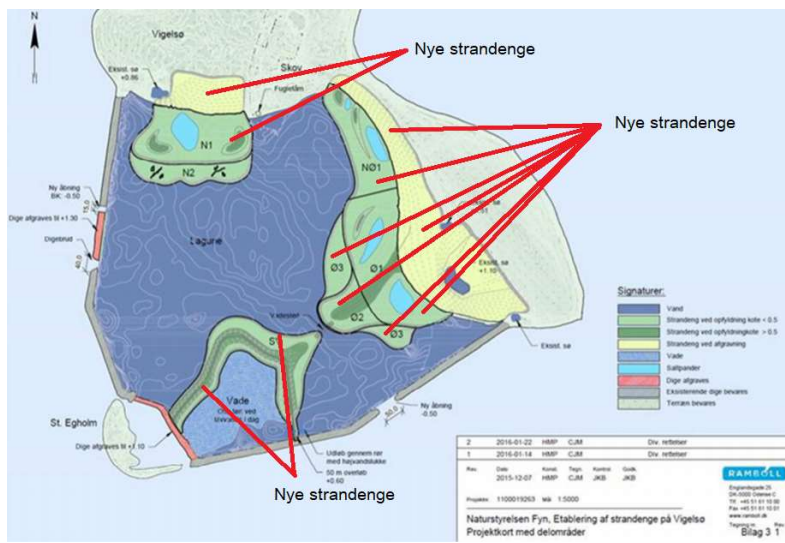
Der er en smal strandengsbræmme rundt om den nordlige del af Vigelsø.

På Skalø og på de laveste dele af Store Ægholm er der strandeng. Strandengen på Store Ægholm etablerede sig på mindre end et år, efter at Store Ægholm blev genskabt som en ø i 1993.

På Skalø Nord og på Østerhoved er der partier med strandrørsump.

Fra efteråret 2016 er der i Kystlagunen etableret ca. 25 hektar strandenge ved 1) at skubbe og køre morænemateriale fra den vestligste del af halvøen Østerhoved ud i Kystlagunen (NØ + Ø-området). Mod nord har man ligeledes etableret kunstige strandenge ved at skubbe og køre morænemateriale fra halvøen Vesterhoved ud i Kystlagunen (N-området). Desuden har man mod sydvest etableret en 4 hektar strandengs-ø (SV-området), ved at føre dæmninger fra det sydlige og vestlige dige, således, at en særlig lavvandet del af Kystlagunen er blevet inddæmmet, så her altid er et vadeareal, der ikke oversvømmes – bortset fra højvandshændelser. Vandet løber efter et særlig kraftigt højvande ud af SV-området via en overløbsbrønd. Dæmningerne omkring SV-området vil udvikle sig til strandenge i takt med at strandengsplanter etablerer sig. Strandengsplanter vil sandsynligvis ligeledes, delvis bevokse den vade, der opstår inden for digerne i SV området.

Alle de kunstigt etablerede strandenge begynder mod Kystlagunen i kote ca. + 30, hvorefter de med en meget svag hældning stiger i kote op mod de oprindelige halvøer Vesterhoved og Østerhoved, således, at de her er beliggende i ca. kote + 1 meter. I de kunstige strandenge er der etableret 5 strandsøer, som overskylles eller overskylles **delvis** ved kraftige højvande. Ved afleveringen af det færdige arbejde i november 2016 henlås strandengene vegetationsløse. Strandengene blev i løbet af 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 og 2023, **delvis** begroet med strandengsplanter. Som nævnt, er de kunstige strandenge stadig meget bare, uden ret mange strandengsplanter, når Kveller og Strand-Gåsefod er henfaldet i efteråret. Kun mod nord på Østerhoved er der en del andre strandengsplanter end Kveller og Strand-Gåsefod.

Figur10. De nye strandenge på Vigelsø. Kort fra Rambøll.

Figur 11. Så bare var de – de nordlige strandengene – ved N-området, i foråret 2023. Fotografiet er fra primo maj 2023, set fra vest mod øst. Når Kvelleren ikke er spiret, som her i maj, fremstår strandengene bare. De nye strandenge på Nordområdet er endnu meget sparsomt bevoksede, her 6 år efter de blev kunstigt skabt. Een af årsagerne er sandsynligvis, at det gule ler, som udgør overfladen af strandengene, er meget næringsfattigt, samt at strandengene bliver overskyldet mange gange om året. I løbet af sommeren er store dele af overfladen på strandengene bevokset med myriader af Kveller, men lige så snart Kvelleren er henfaldet i efteråret, ser man hvor bare strandengene i virkeligheden er. Der mangler i høj grad andre strandengsplanter end Kveller, f.eks. Strand-Annelgræs, som sandsynligvis vil blive langt mere dominerende som tiden går. Foto: Kurt Due Johansen.

Fersk eng - kultureng

De høje dele af Vesterhoved og Østerhoved er i dag fersk eng/overdrev, domineret af græsser, iblandet nogle urter. Fra 2018 er Østerhoved domineret af Lancetbladet Vejbred (*Plantago lanceolata*).

3.4.1 Arbejder på Vigelsø i efteråret 2020

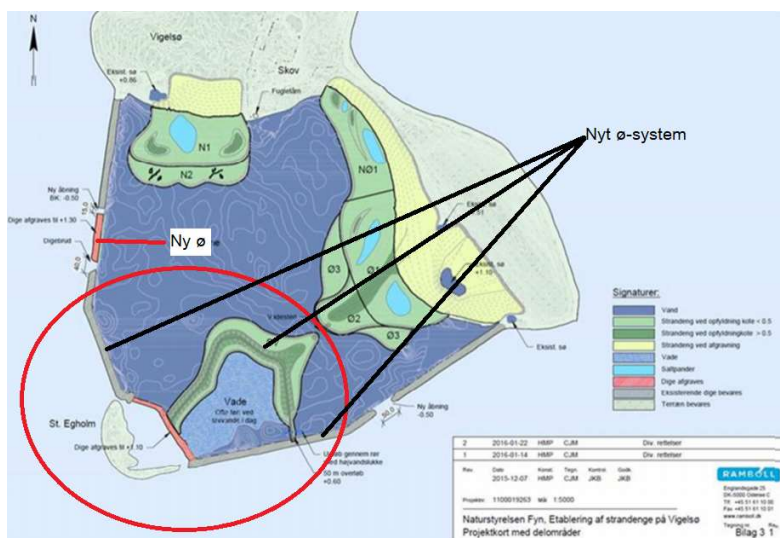
I efteråret 2020 blev diget, hvor overløbet fra SV-området findes, repareret, således, at området igen kunne være et selvstændigt område med en vadeblade inden for, som især hjejlerne kunne anvende til rast, når det var højvande i selve Kystlagunen.

Figur 12. Den kunstige ø, som blev skabt ved at etablere ét hul mere i vest-diget, end det hul, som stormen Bodil havde lavet i december 2013. Hullet i diget fungerer nu som ind,- og ud-strømningshul for tidevandet, som skifter retning 2 gange om dagen. Foto: Kurt Due Johansen.

3.5 Vigelsø Hoved

Vigelsø Hoved er en kunstig forlængelse af Vigelsø mod nord. Hovedet er en lav tange, bestående af kampesten med opfyldning af jord imellem. Bevoksningen har karakter af overdrev. Der sker temmelig meget erosion af Vigelsø Hoved.

Figur 13. Det nye ø-system SV-området. Kort Rambøll.

Figur 14. Her ses Nørrehoved på Vigelsø, set fra den sydlige del af Vigelsø Hoved. Foto: Kurt Due Johansen.

3.6 Øer

På østsiden af Vigelsø Hoved ligger den få m² store Vigelsø Kalv. Kalven er under kraftig erosion.

Nord for landgangsmolen på Vigelsø ligger Skalø, som er et par tusinde m² stor.

Store Ægholm er en ca. en hektar stor, op til ca. 1 meter høj ø. Øen var tidligere en del af Vigelsø-inddæmningen, men blev frilagt som en selvstændig ø i 1993.

Øens højeste dele er domineret af høje græsser og urter, hvorimod de laveste dele ind mod Vigelsø, nu er bevoxet med strandengsplanter. Store Ægholm er ved at blive "invaderet" af vedplanter. Disse blev fældet i 2022, men skyder igen kraftigt fra roden. Derudover blev der etableret en ø i diget mod vest ved at etablere yderligere et gennemstrømningsløb, ligesom det nye strandengsområde mod sydvest, "SV-området" og hele det sydvestlige og halvdelen af digestykket mod syd, nu er en ø, se figur 13.

Figur 15. Øen i vestdiget . Foto: Kurt Due Johansen.

4. NATURPLEJE OG DRIFT AF ENGENE

4.1 Naturpleje af engene

Østerhoved og Vesterhoved blev afgræsset af 12 køer, 1 tyr og 6 kalve, i 2023.

I 2023 blev der vendt lidt om på afgræsningen, idet engen på Nordøen var det første område dyrene afgræssede. Kvæget blev sat ud på engen 16. maj. De temmelig mange dyr på området, hvor vegetationen ikke havde været i vækst så længe betød, at engen ret hurtigt blev nedgræsset. Da engen blev besøgt 4. juni, var vegetationen helt lav.

Kreaturene blev herefter flyttet til engene på Vesterhoved og Østerhoved, herunder de kunstige strandenge. Dyrene blev første gang iagttaget på den sydlige del af Vigelsø 4. juni.

På det såkaldte SV areal, er der etableret vanding og området er indhegnet, og således beregnet til at blive afgræsset. Her blev der ved ingen af besøgene, iagttaget kreaturer i 2023 ej heller i 2022.

Figur 16. I 2023 blev højjorderne på Vigelsø – Østerhoved og Vesterhoved afslået. Derved blev de tusindvis af små træer og buske afskåret. Disse vil igen hurtigt vokse op, og da vil slåning igen bliver nødvendigt, for at Østerhoved og Vesterhoved vedblivende skal være en optimal fourageringshabitat for gæs, storspove og hjejler (udpegningsart for Natura 2000 området Odense Fjord. Foto: Kurt Due Johansen.

Vesterhoved og Østerhoved blev slået i 2023, hovedsagelig for at fjerne vedplanter. Ved slåningen blev græs,- og urtevegetationen også nedslået.

På Vesterhoved og Østerhoved pibler tusindvis af vedplanter op, som truer med at disse to områder vokser til. Slåningen i 2023, som er meget nødvendig, hvis området ikke hurtigt skal blive til skov, betød, at vedplanterne blev kappet over lige over jordoverfladen.

Det lille eng/overdrevsområde på Nordøen, som huser en særlig rig insektfauna, og hvor der er forekomst af den halvsjældne plante **Øjentrøst**, var slået ved et besøg 07.09.

4.1.1 Vurdering af den samlede naturpleje

Vegetationen på især Vesterhoved og Østerhoved var tilfredsstillende naturplejet (p.g.a. slåningen) på det tidspunkt, da gæs (ca. 1.7. og hjejler (ca. 15.9) begyndte at raste talrigt på Vigelsø.

Ud fra en ornitologisk synsvinkel var det samlede areal med strandenge udmærket naturplejet.

Den ret kraftige afgræsning af engen på Nordøen betød dog, at der ikke var optimale forhold for den rige insektfauna her.

Slåningen af engen/overdrevet på den vestlige del af Nordøen, med Øjentrøst, er nødvendig af hensyn til den kraftige opvækst af træer og buske, men det afslåede materiale burde opsamles.

Figur 17. Kreaturerne på Vigelsø har mulighed for at afgræsse dele af skoven på øen. Det er med til at højne biodiversiteten. Forskerne er enige om, at skovgræsning kan højne biodiversiteten. Foto: Kurt Due Johansen.

5. Fauna og flora i Kystlagunen

5.1 Undervandsvegetation i Kystlagunen

Af blomsterplanter er der fundet Langstilket Havgræs (*Ruppia cirrhosa*) samt Almindelig Havgræs (*Ruppia maritima*) i Kystlagunen. Der er fundet store måtter af Krølhårstang (*Chaetomorpha* sp.). Desuden ses der brunalger, f.eks. blæretang (*Fucus vesiculosus*). Bevoksningerne af Havgræs dækker nu store dele af Kystlagunen og mange hektar er således dækket af denne vandplante.

Figur 18. Kystlagunen i den gamle inddæmning rummer i dag værdifulde bevoksninger af blomsterplanten Almindelig Havgræs (*Ruppia maritima*). Havgræs er især vigtig som føde for herbivore vandfugle som knopsvane, knortegås og især pibeand. Foto: Kurt Due Johansen.

5.1.1 Undervandsvegetation i de små laguner i den nordlige strandeng

I de mindre laguner i strandengen mod nord samt på Østerhoved vokser der Almindelig havgræs i ”pæne” dækningsgrader.

5.2 Faunaen i Kystlagunen

I lagunen inden for digerne ses store koncentrationer, sandsynligvis hundredtusinder, af hundestejler (*Gasterosteus aculeatus/Pungitius pungitius*) og sandsynligvis også kutlinger, vel sandkutling (*Pomatoschistus minutus*).

Der ses forskellige snegle, f.eks. strandsnegl (*Littorina littorea*) og dyndsnegle (*Hydrobia sp.*).

5.3 Sammenligning af floraen i Vigelsøs Kystlagune med Kystlagunen på Gyldensteen

Der er, som nævnt, en meget udbredt flora af især Almindelig havgræs og Langstilket havgræs, udbredt på sandsynligvis 25-30 hektar, i Vigelsøs Kystlagune.

I modsætning hertil, findes der i den ca. 4 gange større ”Kystlagunen på Gyldensteen”, som også er genoprettet (2014), stort set ikke blomsterplanter – heriblandt de to havgræsarter - hvilket er bemærkelsesværdigt !

Figur 19. Morgenstemning med kajaker og Fodermesterhuset på Vigelsø. Foto: Kurt Due Johansen.

6. Biodiversitet på Vigelsø – er andet end fugle !

6.1 Insekter generelt

Er det livsvigtigt for kystfuglene at have lavt græssede enge, er der ingen tvivl om, at højstaude-samfund, eller generelt u-græssede, blomsterrige habitater, er livsvigtige for insekterne. Det viste "virkeligheden" i 2023. Engen på Nordøen blev i 2023, i modsætning til 2022, tidligt afgræsset, og vegetationen nåede derfor ikke at udvikle sig til en artsrig eng i relation til flora og insekter, som den havde gjort i 2021 og 2022. Der var derfor langt færre insekter her end tidligere.

Engen var bl.a. bevokset med Høst-Rødtop, Muse-Vikke, Kællingetand og andre spændende blomster. Alle disse blomster er særdeles vigtige for insekterne. Særligt Muse-Vikke.

Figur 20. Det gule hav af blomster, herunder Brandbæger og Pastinak er et af de steder på Vigelsø, hvor der er den største biodiversitet, herunder sommerfugle, fluer, svirrefluer, edderkopper og græshopper. På fotoet, som er taget på lokaliteten der går fra vest til øst midt på Nordøen, ses Mellemsfluen Harald, Præstebille, Hvidpletet agersvirreflue og en art af Guldhveps.

Figur 21. En god begyndelse på øget biodiversitet. Dødt ved til biller og andre vedlevende insekter samt Småbladet lind, som når den vokser op og blomstrer, er vigtig for nektarsøgende insekter.

Overdrevet på Vigelsøs nordø, stod gule i juli/august 2023, farvet af tusindvis af Pastinak og Brandbæger. Arealet var fyldt med tusindvis af insekter, sugende nektar på blomsterne. Overdrevet er insektrigt. Hidtil har overdrevet været afslået, hvilket er vigtigt, da der er kraftig opvækst af vedplanter. Det er dog også vigtigt, at det afslåede materiale ikke bliver liggende ovenpå de sjældne Øjentrøst, men at materialet fjernes.

Det vil være en god idé, kun at slå halvdelen af overdrevet, så resten – det uslåede – står tilbage, således, at insekterne kan overvinde her. Insekterne i den slåede del kan ikke overvinde, men dør!

6.2 Dagsommerfugle og andre insekter

Der lever ingen specielt sjældne dagsommerfugle på Vigelsø, men man kan med lidt god vilje sige, at nogle af arterne har kerne populationer på øen, ligesom nogle af de øvrige dagsommerfugle arter, efterhånden har gode bestande på øen. Til den første kategori – kernepopulationer – hører nogle af randøjerne. En art som Græs-randøje forekommer på Vigelsø med minimum 1.000 eksemplarer i eftersommeren!

For dagsommerfuglene er de brede stier samt lysningerne på Vigelsø rigtig gode levesteder, idet der er læ og der kommer godt med lys ned til sommerfuglene.

I 2023 var der en koloni af Kæmpe gedehams (*Vespa crabo*) i et af stor flagspætte udhakkede hul i et fyrretræ i remisen på nordøen.

6.3 Padder

Der forekommer kun ganske få paddearter på Vigelsø. Indtil nu har der hvert år forekommet skrubtudse (*Bufo bufo*). Det resulterer som regel også i skrubtudse yngel. Der blev set yngel fra skrubtudse i juni og juli.

Også i 2023 hørtes der syngende grøn frø fra ”Hestedammen”. Det er en meget mystisk forekomst, da arten aldrig er hørt før 2021 på øen i optællingens historie (1992-2023).

Figur 22. Der findes en meget lille bestand af grøn frø i vandhullet ved hestestalden. Foto Kurt Due Johansen.

6.4 Planter og svampe

Udover de ikke særlig almindelige Lav hindebæger (*Limonius humile*) og Øjentrøst sp, (*Euphrasia sp.*) blev der på Vigelsø fundet Spidspuklet vokshat (*Hygrocybe acutoconica*) i 2023. Der er tidligere iagttaget Keglevokshat på øen (Henrik Tranberg)

7. Forekomst af ræv

Der blev i 2023 ikke set ræv eller spor fra denne, på øen.

8. Den rekreative udnyttelse af Vigelsø

Figur 32. Glade gæster på Vigelsø på fjordens dag venter på færgen, Lunden, på at komme tilbage til Klintebjerg. Foto: Kurt Due Johansen.

Vigelsø udnyttes rekreativt af en masse mennesker, især i sommertiden. Der går ture, overnattes på den primitive overnatningsplads på Nordøen og teltes rundt på øen.

På fjordens dag, den anden søndag i september, besøger mange hundrede mennesker Vigelsø, og får sig en god oplevelse.

Og så må man ikke glemme naturskolen, hvor tusindvis af børn efterhånden har fået sig nogle gode dage med naturiagttagelse og andet. Det er noget børnene husker som noget positivt, langt op i alderen!

9. Lidt om fugletællingerne

Optællingsområdet

Optællingsområdet udgøres af selve Vigelsø, Vigelsø Kalv, Skalø, SV-øen og Store Ægholm.

Fuglene i Kystlagunen tælles også.

Der er foretaget en total optælling af ynglefuglene primo maj samt en optælling af ynglefuglene på nordøen ultimo maj. Derudover er der aflagt enkelte besøg på selve Vigelsø i løbet af året.

I september og oktober og november er der foretaget et stort antal optællinger af rastefuglene på Vigelsø, primært for at finde ud af, i hvor høj grad hejler, viber og almindelig ryle anvender Vigelsø som raste og fourageringsplads. Desuden er de mange optællinger i efteråret foretaget for at finde ud af, hvordan de kunstige strandenge, som blev etableret i 2016, udnyttes af fuglene.

Det store antal optællinger er foretaget fra fastlandet, især fra toppen af den gamle losseplads på Stige Ø. Herfra har man en fremragende oversigt over Kystlagunen og Østerhoved og Vesterhoved. Men det er klart, at disse optællinger i kraft af afstanden mellem Stige Ø og Vigelsø, vil mangle nogle arter, da det er svært at skelne visse fuglearter fra hinanden på grund af afstanden. Denne type optælling giver således nogle usikkerheder, som især består i:

- Det er svært at bestemme vadefugle – bortset fra viber, hejler, stor regnspove og almindelig ryle
- Nogle fugle overses.

Til gengæld er der så mange observationer i efteråret, at de vigtige artsgrupper gæs, svømmeænder, delvis vadefugle og rovfugle, er dækket særdeles fint.

Ynglefugletællingen 05.05. er foretaget sammen med Lone Bjerre og Bo Esbech:

Der er observationer fra følgende datoer, i alt fra 93 dage:

03.01, 09.01, 10.10, 16.01, 18.01, 23.01, 26.01 og 30.01.
01.02, 03.02, 07.02, 10.02, 11.02, 14.02, 19.02, 22.02, 23.02. og 27.02.
01.03, 06.03, 08.03, 11.03, 15.03, 20.03, 24.03. og 27.03.
07.04, 09.04, 12.04, 22.04, 24.04. og 27.04.
01.05, 05.05. og 17.05.
04.06, 09.06, 20.06, 27.06. og 29.06.
07.07, 21.07, 25.07, 27.07. og 30.07.
06.08, 09.08, 10.08, 13.08, 16.08, 18.08, 20.08, 24.08. og 28.08.
01.09, 02.09, 06.09, 07.09, 10.09, 11.09, 15.09, 18.09, 20.09, 22.09, 24.09, 25.09, 27.09. og 28.09.
09.10, 02.10, 04.10, 11.10, 12.10, 14.10, 15.10, 17.10, 20.10, 22.10, 24.10, 27.10. og 30.10.
01.11, 02.11, 06.11, 10.11, 17.11, 22.11 og 27.11.
02.12, 04.12, 11.12, 17.12. og 28.12.

Vigelsø er som nævnt optalt særlig intensivt i september og oktober og november måneder, for at kunne monitorere hejrlernes brug af øen som rasteplads. I alt er der foretaget 93 optællinger.

Optællingsmetode

Ved hvert besøg på Vigelsø, er der aflagt et besøg i fugletårnet. Desuden er den nordlige del af øen gennemgået ad den samme rute.

I yngletiden er hele kysten og dæmningerne gennemgået én gang.

Ved hvert besøg noteres samtlige arter samt antal. Ved det årlige ynglefuglebesøg langs kysten og dæmningerne tegnes reder og andre ynglebeviser ind på feltkort.

Der er anvendt håndkikkert 10x42 og Kowa 32x70.

Resultat

Ynglefugle

Ved registreringen er anvendt en række artsspecifikke kriterier for at afgøre, om et givet fuglepar har ynglet på lokaliteten. Det sikreste ynglebevis er fund af rede eller ungeførende fugle. I andre tilfælde er anvendt kriterier, såsom gentagne observationer af syngende eller territoriehævdende hanner.

Ynglebestanden af en given art omfatter det antal par, der indleder ynglecycklus, dvs. anlægger rede og påbegynder æglægning. Det vil sige, at rapportens angivelser af antal ynglepar omfatter tallet af par med **påbegyndt** yngleforsøg.

Ikke-ynglefugle

Alle fugle, som raster på Vigelsø beskrives i rapporten. Overtrækkende individer noteres som "overflyvende" eller "trækkende". Årets fugleobservationer er opdelt i årstiden:

Vinter: Januar og februar.

Forår: Marts, april og maj.

Sommer: Juni, juli og august.

Efterår: September, oktober og november.

Vinter: December.

10. Hvordan fungerede de nye strandenge, SV-området og ny yngelø i vstdæmningen som habitater for fugle?

10.1 Strandengene mod nord – N-området

Repetition

De nyetablerede strandenge består dels af et 1) afgravningsområde på morænedelen af Vesterhoved, beliggende i en lidt højere kote end de laveste strandenge (2). De lave strandenge 2) består af afgravet materiale fra ”1” der er placeret i Kystlagunen og begynder i kote ca. + 30 og stiger ganske svagt op mod ”1”. Der er i denne del af strandengen en større strandsø. Det lave strandengsområde og strandsøen overskyldes ofte af salt vand fra Kystlagunen/Odense Fjord. Strandengene bliver mere og mere vegetationsdækkede, efterhånden som tiden går, efter etableringen af området i 2016.

Fuglenes udnyttelse af Strandengene ”N”

Ynglefugle

Der var kun få ynglefugle på de nordlige strandenge: 1 muligt par strandskader og sanglærke 1 par.

Trækgæster på N-områdets strandenge:

N-området Art/antal forekomst-dage ud af antal obsdage <i>Tabel 1</i>	SEPTEMBER Antal dage med rastende fugle ud 14 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	OKTOBER Antal dage med rastende fugle ud 13 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	NOVEMBER Antal dage med rastende fugle ud af 7 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	DECEMBER Antal dage med rastende fugle ud af 5 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle
Grågås	Rastende grågæs i 5 dage ud af 14 obsdage. Antal grågås på gåsedagene: 500+20+90+30+110	Rastende grågæs i 4 dage ud af 13 obsdage. Antal grågås på gåsedagene: 120+330+25+360	Rastende grågæs i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 135	Rastende grågæs i 0 dage ud af 5 obsdage.
Bramgås	Rastende bramgæs i 1 dag ud af 14 obsdage: Antal bramgæs på gåsedagen: 300	Rastende bramgæs i 1 dag ud af 13 obsdage. Antal bramgæs på gåsedagen: 1.075	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 7 obsdage:	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 5 obsdage.
Pibeand	Rastende pibeænder i 3 dage ud af 14 obsdage. Antal pibeænder på andedagene: 100+200+104	Antal pibeænder i 8 dage ud af 13 obsdage Antal pibeænder på pibeandedagene: 400+65+630+600+5+600+100+260	Antal pibeænder i 2 dage ud af 7 obsdage 700+700	Antal pibeænder i 2 dage ud af 5 obsdage: Antal pibeænder på ande-dagene: 200+100
Krikand	Rastende krikænder i 0 dage ud af 14 obsdage.	Rastende krikænder i 1 dage ud af 13 obsdage. Antal krikænder på andedagene: 20	Rastende krikænder i 2 dage ud af 7 obsdage. 100+50	Rastende krikænder i 1 dag ud af obsdage. 85

Spidsand	Rastende spidsænder i 0 dage ud af 14 obsdage.	Antal spidsænder i 2 dage ud af 13 obsdage Antal spidsænder på ande-dagene: 2+2	Antal spidsænder i 1 dag ud af 7 obsdage. 100	Antal spidsænder i 1 dag ud af 5 obsdage, 10
Hjejle	Rastende hjejler i 4 dage ud af 14 obsdage: Antal hjejler på hjejledagene: 5.000+7.500+1.450+8.200	Rastende hjejler i 1 dag ud af 13 obsdage: Antal hjejler på hjejledagene: 7.000	Rastende hjejler i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende hjejler i 0 dage ud af 5 obsdage.
Vibe	Rastende viber i 9 dage ud af 14 obsdage: Antal viber på vibedagene: 200+100+120+200+200+200+50+115+180	Rastende viber i 9 dage ud af 13 obsdage: Antal viber på vibedagene: 100+200+45+300+300+110+27+90+50	Rastende viber i 3 dage ud af 7 obsdage: 100+350+100	Rastende viber i 0 dage ud af 5 obsdage.
Alm. Ryle	Rastende almindelig ryle i 4 dage ud af 14 obsdage. Antal almindelige ryle på ryledagen: 11+100+10+460	Rastende almindelig ryle i 9 dage ud af 13 obsdage. Antal ryler på ryledagene: 5+100+60+300+6+25+7+200+130	Rastende almindelig ryle i 2 dage ud af 7 obsdage. Antal almindelige ryler på ryledagen: 150+50	Rastende almindelig ryle i 0 dage ud af 5 obsdage.
Storspove	Rastende storspove i 1 dag ud af 14 obsdage. Antal storspove på spovedagene: 1	Rastende storspove i 1 dag ud af 13 obsdage. Antal storspover på spovedagen: 10	Rastende storspove i 2 dage ud af 7 obsdage. Antal storspover på spovedagen: 62+30	Rastende storspove i 0 dage ud af 5 obsdage.

Tabel 1. Trækgæster på N-området strandene i perioden september til december.

10.2. Strandene ved Østerhoved – NØ og Ø-området

Repetition

De nyetablerede strandene består af 3) afgravningsområde på morænedelen af Østerhoved, beliggende i lidt højere kote end de laveste strandene (4). De lave strandene (4) består af afgravet materiale fra ”3” der er placeret i Kystlagunen og begynder i kote ca. + 30 og stiger ganske svagt op mod ”3”. Der er i denne del af stranden 4 strandsøer. Det lave strandensområde og strandsøerne, overskyldes ofte af salt vand fra Kystlagunen/Odense Fjord. Strandensplanterne havde i forhold til 2022 bredt sig yderligere, uden at der er tale om et dækkende vegetationstæppe.

Fuglenes udnyttelse af Strandengene NØ og Ø

*Figur 24. De nye strandenge på Østerhoved 5. maj 2023. Der er ikke meget vegetation her 6 år efter etableringen af strandengene.
Foto: Kurt Due Johansen*

Ynglefugle

Stor præstekrave 1 par, vibe 2 par og 5 par sanglærke.

Trækgæster NØ og Ø-området:

NØ og Ø-området Fugleart <i>Tabel 2</i>	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
	Antal dage med rastende fugle ud 14 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	Antal dage med rastende fugle ud 13 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	Antal dage med rastende fugle ud 7 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle	Antal dage med rastende fugle ud 5 obsdage Antal fugle pr. dag med rastende fugle
Grågå	Rastende grågæs i 4 dage ud af 14 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 600+15+250+20	Rastende grågæs i 3 dage ud af 13 obsdage. Antal grågæs på gåsedagen: 600+40+40	Rastende grågæs i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende grågæs i 0 dage ud af 5 obsdage.
Bramgå	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 14 obsdage.	Rastende bramgæs i 1 dag ud af 13 obsdage. Antal bramgæs på gåsedagene: 25	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 5 obsdage.
Pibeand	Rastende pibeander i 3 dage ud af 14 obsdage. Antal pibeander på andedagene: 650+525+116	Rastende pibeander i 8 dage ud af 13 obsdage. Antal pibeander på andedagen: 500+30+600+102+600+275+100	Rastende pibeander i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal pibeander på andedagene: 100	Rastende pibeander i 1 dag ud af 5 obsdage: Antal pibeander på andedagene: 300
Krikand	Rastende krikand i 4 dage ud af 14 obsdage. Antal krikænder på andedagene: 50+50+300+50	Rastende krikænder i 1 dag ud af 13 obsdage. Antal krikænder på andedagene: 300	Rastende krikænder i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal krikænder på krikandedagen: 100	Rastende krikænder i 0 dage ud af 5 obsdage.
Spidsand	Rastende spidsænder i 1 dag ud af 14 obsdage. Antal spidsænder på andedagen: 91	Rastende spidsænder i 6 dage ud af 13 obsdage. Antal spidsænder på andedagene: 100+100+40+1+145	Rastende spidsænder i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal spidsænder på andedagen: 40	Rastende spidsænder i 1 dag ud af 5 obsdage. Antal spidsænder på spidsandedagen: 200

Hjejele	Rastende hjejler i 5 dage ud af 14 obsdage: Antal hjejler: på hjejledagene: 5.000+1.000+11.500+12.000+8.200	Rastende hjejler i 9 dage ud af 13 obsdage. Antal hjejler på hjejledagene: 4.500+10.000+10.000+1.500+7.500+3.400+100+650+19.500	Rastende hjejler i 4 dage ud af 7 obsdage. Antal hjejler på hjejledagene: 100+12.000+2.300+900	Rastende hjejler i 0 dage ud af 5 obsdage.
Vibe	Rastende viber i 4 dage ud af 14 obsdage: Antal viber: på vibedagene: 200+800+712+511	Rastende viber i 10 dage ud af 13 obsdage: Antal viber: på vibedagene: 70+500+157+800+300+200+10+100+350+50	Rastende viber i 5 dage ud af 7 obsdage: Antal viber på vibedagene: 350+500+500+420+20	Rastende viber i 0 dage ud af 5 obsdage.
Alm. ryle	Rastende almindelige ryle i 8 dage ud af 14 obsdage. Antal almindelig ryle på ryledagene: 150+2+33+650+10+50+400+460	Rastende almindelige ryler i 10 dage ud af 13 obsdage. Antal almindelig ryle på ryledagene: 5+600+733+10+850+1.015+175+38+35+100	Rastende alm. ryle i 3 dage ud af 7 obsdage. Antal alm. Ryle på ryledagene: 90+1.000+200	Rastende almindelig ryle i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal ryler på ryledagene: 35
Stor-spove	Rastende storspove i 7 dage ud af 14 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 160+230+1+60+40+40+72	Rastende storspove i 4 dage ud af 13 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 50+60+77+48	Rastende storspove i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal storspover på spovedagen: 55	Rastende storspove i 1 dag ud af 5 obsdage. Antal storspover på spovedagene: 20

Tabel 2. Trækgæster i NØ og Ø-området.

10.3 Det inddigede areal mod sydvest – SV-området

Figur 25. Der etableres kunstige strandenge ud for halvøen Østerhoved i 2016. Fotoet der er fra 06.09.2016, viser, hvordan de kunstige strandenge, som er tættest på halvøen, dozes ud i terrænet, hvorimod de strandenge der fremtidigt kom til at ligge længere væk fra den oprindelige Østerhoved, blev skabt ved at jord blev kørt ud i terrænet med en dumper. Foto: Kurt Due Johansen.

Repetition

Det nyetablerede SV-område mod sydvest består af en lavvandet del af Kystlagunen, som er inddæmmet ved at trække en dæmning rundt om arealet. Ved kraftigt højvande løber vandet ind over dæmningen og fylder arealet. Ved lavvande løber vandet retur til Kystlagunen via et overløbsbyg-værk. Vanddelen af arealet er på ca. 4 hektar og henligger normalt, først på sæsonen vegetationsløs, med et vanddække på ca. 1/3 af arealet

Fuglenes udnyttelse af SV-området

Ynglefugle

Grågås 1 par, klyde 1 par, Stormmåge 35 pa og havterne 28 par (fuglene forsvandt senere).

Forekomsten af vand på arealet er vigtigt, især for klyde. Vanddækningen falder normalt i takt med fordampningen, da der sandsynligvis ikke i yngletiden sker supplering af vandet ved overløb fra fjorden, da højvande i de størrelser, det kræver for at oversvømme SV, trods alt er sjældne forår-/sommer.

Trækgæster SV-området:

SV-området Art/antal forekomst-dage ud af antal obsdage Tabel 3	SEPTEMBER 14 obsdage	OKTOBER 13 obsdage	NOVEMBER 7 obsdage	DECEMBER 5 obsdage
Grågås	Rastende grågæs i 1 dag ud af 14 obsdage. Antal grågæs på gåsedagene: 370	Rastende grågæs i 0 dage ud af 13 obsdage.	Rastende grågås i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende grågås i 0 dag ud af 5 obsdage.
Bramgås	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 14 obsdage. Antal bramgæs på gåsedagen:	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 13 obsdage.	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende bramgæs i 0 dage ud af 5 obsdage.
Pibeand	Rastende pibeænder i 0 dage ud af 14 obsdage. Antal pibeænder på andedagene:	Rastende pibeænder i 7 dage ud af 13 obsdage. Antal pibeænder på andedagen: 300+405+300+130+600+970+310	Rastende pibeænder i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende pibeænder i 1 dag ud af 5 obsdage. Antal pibeænder på andedagen: 240
Krikand	Rastende krikænder i 8 dage ud af 14 obsdage. Antal krikænder på krikandedagene: 420+800+850+110+650+300+50+360	Rastende krikænder i 9 dage ud af 13 obsdage. Antal krikænder på krikandedagene: 608+735+500+600+1.000+1.000+300+430+400	Rastende krikænder i 1 dag ud af 7 obsdage. Antal krikænder på krikandedagen: 200	Rastende krikænder i 1 dag ud af 5 obsdage. Antal krikænder på krikandedagen: 85
Spidsand	Rastende spidsand i 0 dage ud af 14 obsdage.	Rastende spidsand i 1 dage ud af 13 obsdage. Antal spidsænder på spidsandedagen: 1	Rastende spidsand i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende spidsand i 0 dage ud af 5 obsdage.
Hjejle	Rastende hjejle i 0 dage ud af 14 obsdage.	Rastende hjejle i 0 dage ud af 13 obsdage.	Rastende hjejle i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende hjejle i 0 dage ud af 5 obsdage.
Vibe	Rastende vibe i 2 dage ud af 14 obsdage: Antal viber på vibedagene: 150+1	Rastende vibe i 4 dage ud af 13 obsdage. Antal viber på vibedagene: 200+100+60+450	Rastende viber i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende viber i 0 dage ud af 5 obsdage.
Alm. Ryle	Rastende alm. ryle i 4 dage ud af 14 obsdage.	Rastende alm. ryle i 2 dage ud af 13 obsdage.	Rastende alm. ryle i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende almindelig ryle i

	Antal alm. Ryle på ryledagen: 40+220+50+5	Antal alm. Ryle på ryledagen: 5+5		0 dage ud af 5 obsdage.
Storspove	Rastende storspove i 0 dage ud af 14 obsdage:	Rastende storspove i 0 dage ud af 13 obsdage.	Rastende storspove i 0 dage ud af 7 obsdage.	Rastende storspove i 0 dage ud af 5 obsdage.

Tabel 3. Trækgæster i SV-området.

10.4 Ny ø ved strømhul i den vestlige dæmning

Repetition

Den nye ø består af et dæmningsstykke i vestræmningen, der er afskåret fra den øvrige dæmning af 2 strømrander. Øen ligger i kote ca. + 1 meter og består mod fjorden af store sten. Overfladen består af morænemateriale, der i 2023 var ved at blive dækket af vegetation.

Fuglenes udnyttelse af ny ø ved strømhul i den vestlige dæmning

Ynglefugle

Ederfugl 9 par og sølvmåge 42 ynglepar.

Trækgæster

Der rastede ofte større flokke af skarver på kanten af strømranden på øen, ligesom her ses ederfugl.

10.5 KONKLUSION VEDR. FUGLENE I 2023 PÅ KUNSTIGE STRANDENGE MV.

Ynglefugle

Der var 1 yngleart på N-området – 1 par strandskader.

På NØ og Ø-området ynglede Stor præstekrave 1 par, vibe 2 par og 5 par sanglærke.

.

I SV-området ynglede: Grågås 1 par, klyde 1 par, Stormmåge 35 pa og havterne 28 par (fuglene forsvandt senere).

.

Trækgæster

N-området: 10 dage med **grågås**, maksimum **500** fugle. 1 dag med **bramgås**, maksimum 1.095 fugle. 14 dage med **Pibeand**, maksimum 700 fugle, **krikand**, 3 dage, maksimum 100. **Hjejle** 4 dage med maksimum **8.200** fugle. **Vibe** 19 dage med maksimum **350** fugle. **Almindelig ryle** 12 dage med maksimum **460** ryler. 3 dage med **storspove**, med maksimum **62** fugle.

NØ og Ø-området: 7 dage med **grågås**. Maksimum **600**. 3 dage med **Bramgås**. Maksimum **700** fugle. **Pibeand** 12 dage, med maksimum **650** fugle. **Krikand** i 5 dage, med maksimum **300** fugle. **Spidsand** i 8 dage. Maksimum **200** fugle. **Hjejle** 18 dage med maksimum **19.500** fugle. **Vibe** 20 dage med maksimum **800** fugle. **Almindelig ryle** 21 dage med maksimum **850** ryler. **Storspove** 12 dage med **230** storspover.

SV-området: **Grågås** med 1 dag med **370** fugle. **Pibeand** med 7 dage med maksimum **970** fugle, **Krikand** med 18 dage. Maksimum **1.000** fugle. **Vibe** med 5 dage. Maksimum **450** fugle. **Almindelig ryle** med 6 dage med **220** fugle.

Ny ø i vestdæmningen: **Skarv** mere end 100 fugle.

Helt overordnet må det konkluderes, at året 2023 blev et godt år, et af de hidtil bedste for **trækfuglene** på de nye strandenge. Udnyttelsen af strandengene er stigende i perioden 2017-2023.

Figur 26. Flækket træ i Vigelsø's tidligere have. Foto: Kurt Due Johansen.

10.6 Fugleåret 2023, overordnet set.

Ynglefuglene

Overordnet

Hvor udfordringen for ynglefuglene i 2022 var tilstedeværelse af ræv på Vigelsø, var 2023 udfordret af, at 3 unge havørne holdt til på øen i det tidlige forår. De var med stor sandsynlighed årsagen til, at skarven som ynglefugl, forsvandt fra Vigelsø

Der fandtes mere end 100 reder med æg af ederfugl i 2023, hvilket er langt mere end bestanden i 2022. Men, i forhold til de gode tider for arten, er antallet stadig lavt. Årsagen skønnes at være tilstedeværelsen af havørn.

Af udpegningsarterne for Odense Fjord, der er relevante for Vigelsø ynglefugle (splitterne, havterne, fjordterne og klyde), forsøgte følgende at yngle: Havterne – 12 par og klyde – 7 par. I 2022 forsøgte 2 par dværgterner at yngle. Desværre sås ingen dværgterner i 2023.

Der kom desværre ingen flyvedygtige unger fra klyderne. Der kom heller ingen havterner på vingerne. Ternernes og klydernes mislykkede yngleforsøg skyldtes med stor sandsynlighed forekomst af havørne.

Knopsvanen gik i forhold til 2022 tilbage til kun 4 ynglepar.

Gravand: 1 par. Gråand, ingen reder eller kuld iagttoges.

Troldand: Arten er forsvundet som ynglefugl efter digebruddet.

For mågerne havde sølvmågen et godt år med langt flere par end i 2022. Hættemågen er helt forsvundet som ynglefugl; hvorimod stormmågen gik lidt frem som ynglefugl.

Lille og stor præstekrave yngler stadig sammen med vibe og strandskade. Der var to par vibe, der genindvandrede som ynglefugl. Rødben er nu helt forsvundet og har været det en årrække, og strandskaden yngler i et lavt antal.

Træktiden

Bramgås: Bramgåsen havde nogle gode forekomster på Vigelsø i foråret, men kun få i efteråret. Generelt fouragerer bramgæssene nu, kun ganske lidt på Vigelsø, men anvender i stedet for øen til at raste i de perioder, hvor de bliver jaget væk fra andre lokaliteter, af landmændene dér.

Pibeand: Pibeanden forekom i 2023 i langt mindre antal end i 2022.

Krikænderne forekom i ”pæne” antal på Vigelsø i jagttiden, nemlig i det såkaldte SV-område. Antallet af krikænder kunne dog ikke måle sig med antallet i 2022.

Spidsand: Pæn forekomst på Vigelsø i sen-efteråret-vinteren, især på de nye strandenge på Østerhoved.

Havørn: Stor forekomst i 2023 end tidligere.

Hjejle (**udpegningsart**): I efteråret forekom der mange hjejler, dog ikke så mange som i 2022, hvor der maksimalt forekom 30.000 hjejler. I 2023 iagttoges godt 19.000 hjejler som maksimum.

Vibe: Gode forekomster i 2023 med op til mere end 1.000 fugle. Almindelig ryle: havde ligesom i 2022, forekomster på mere end 1.000 fugle i efteråret.

Storspove: Forekomsten af storspove i 2023 var stor, som i 2022, med forekomst af mere end 200 fugle.

11. ARTSGENNEMGANG 2022

Lille lappedykker (*Tachybaptus ruficollis*)

Ynglebestand

Ikke iagttaget i 2023.

Figur 27. Skarven på Vigelsø forsvandt helt som ynglefugl – sikkert p.g.a. tilstedeværelse af ørne i yngletiden. Foto: Kurt Due Johansen.

Mellemskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*)

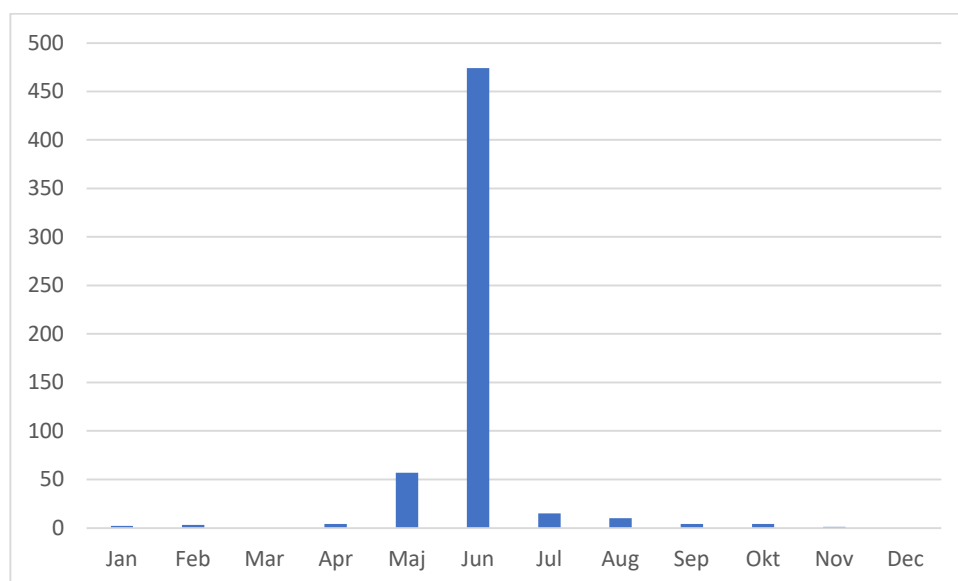
Ynglebestand

Skarvkolonierne på Vigelsø forsvandt helt i 2023. Årsagen er sandsynligvis, at 2-3 unge havørne opholdt sig på øen i foråret, hvilket har stresset skarverne.

Årsforekomst

Aktivitet ved de tidligere kolonier fra januar. Selv om kolonierne forsvandt fra Vigelsø i 2023, var der mange skarver på øen, blandt andet i juni, med op til 474 fugle 04.06.

Sidste fugle på øen set til 01.11.

Figur 28. Maksimale antal skarver iagttaget på Vigelsø pr. måned i 2023.

Sølvhejre (*Egretta alba*)

Alle iagttagelser

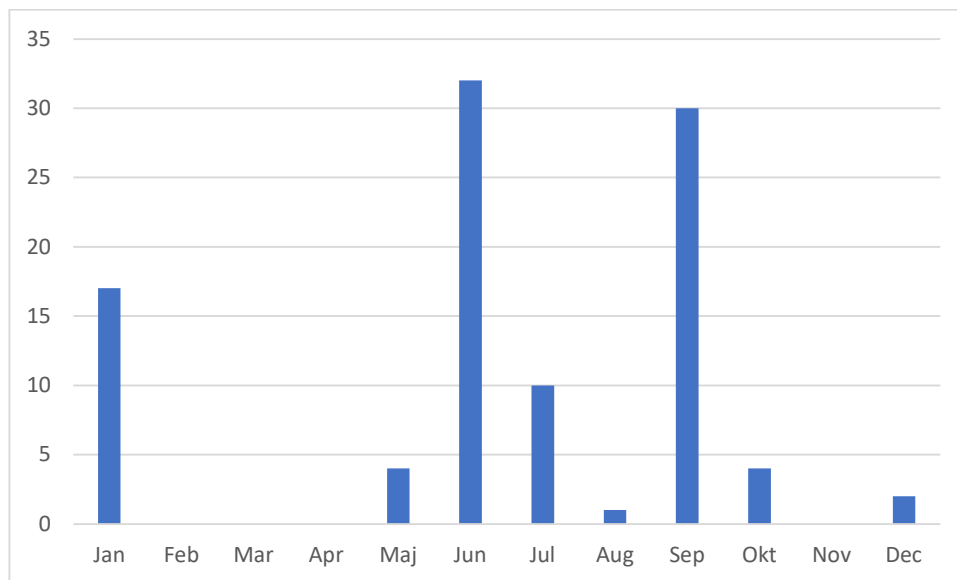
16.01.	1.
10.09.	1.
12.10.	4.
24.10.	1.
27.10.	1.
02.11.	1.
06.11.	2.
10.11.	1

Fiskehejre (*Ardea cinerea*)

Årsforekomst

Iagttaget i månederne januar og igen maj til oktober samt i december.

Maksimum antal fugle 27.06. 22 fugle.

Figur 29. Maksimale antal fiskehejrer iagttaget på Vigelsø pr. måned i 2023.

Skestork (*Platalea leucorodia*)

Alle iagttagelser

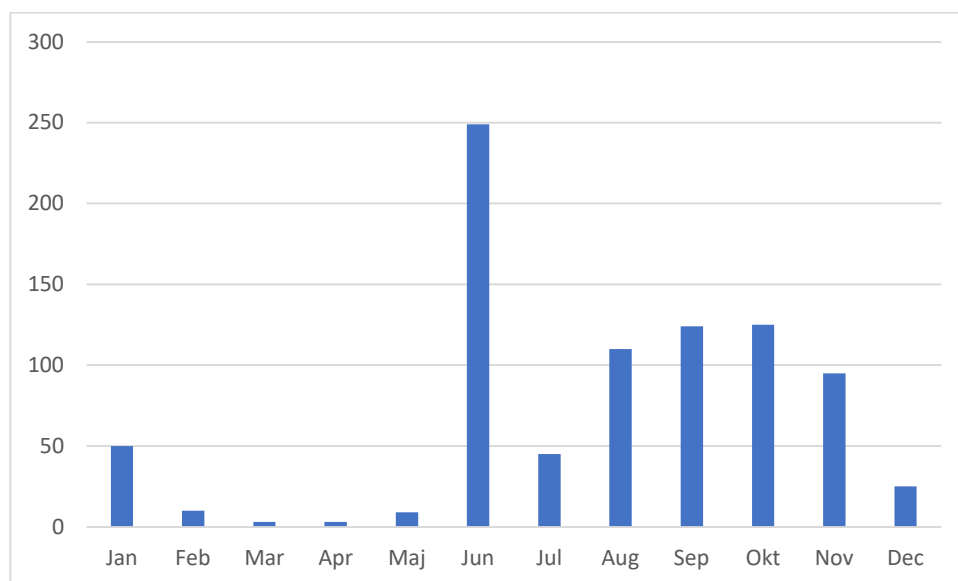
07.07. 26 skestørke overtrækker Vigelsø.

Bemærkninger

I 2023 ynglede 4 par skestørke på en af øerne i Odense Fjord. Yngleforekomsten i Odense Fjord var i 2023 den eneste i hele det gamle Fyns Amt.

Det er bemærkelsesværdigt, at skestorken kun blev iagttaget på én dato i 2023. Alt tyder på, at skestorkene hovedsagelig fouragerede lige op til ynglelokaliteten.

Knopsvane (*Cygnus olor*)

Figur 30. Maksimalt antal knopsvaner på Vigelsø pr. måned i 2023.

Ynglebestand

4 ynglepar på den sydlige del af Vigelsø + 1 par på Molen.

Årsforekomst

Iagttaget i alle årets måneder, med maksimum i september på 27.06. 249 fugle.

Knopsvanen er en af de fuglearter, der er gået frem, siden oversvømmelsen med saltvand i 2016. På Vigelsø fouragerer knopsvanen på de store forekomster af Havgræs.

Sangsvane (*Cygnus cygnus*)

Alle iagttagelser

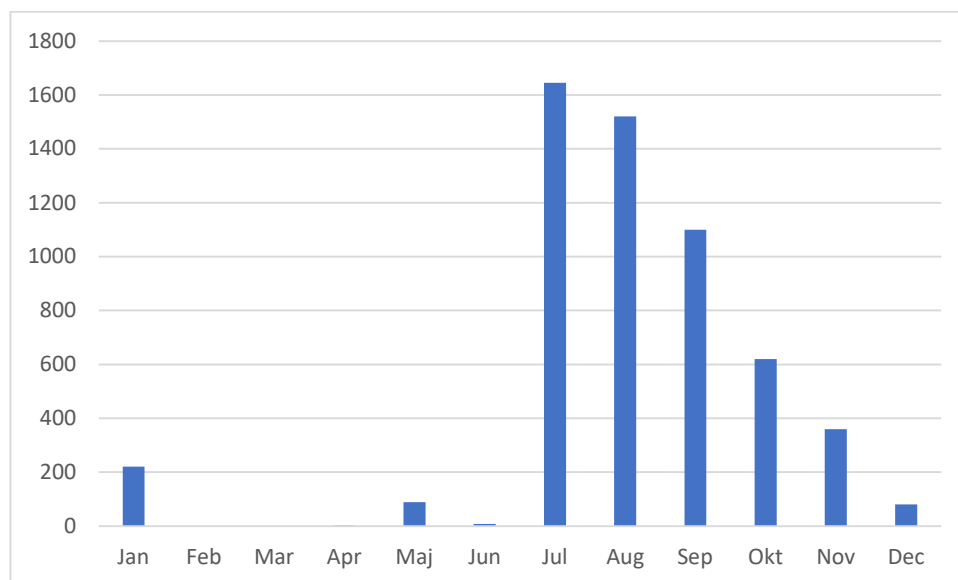
10.01.	10.
14.01.	9.
16.01.	14
30.01.	14
01.02.	12

Blisgås (*Anser albifrons*)

Alle iagttagelser

18.01. 160 rastende.

Grågås (*Anser anser*)

Figur 31. Maksimalt antal grågæs på Vigelsø pr. måned i 2023.

Ynglebestand

Kun 2 par, hvilket er en tilbagegang i forhold til året før.

Årsforekomst

Grågåsen var meget fåtallig i første halvdel af 2023 med iagttagelser i januar, marts og maj samt meget fåtalligt i juni.

Antallet af grågæs steg brat fra juli, hvor der ultimo måneden, forekom 1.645 fugle. Antallet af grågæs faldt i august (maksimum 1.520 20.08.). Antallet af grågæs faldt yderligere fra september, hvor der i slutningen af måneden ”kun” forekom godt 250 fugle. Faldet fortsatte i oktober, november og december.

Bemærkninger

De tidligere store forekomster af fugle i maj, på vej til fældepladserne, er nu helt væk.

Canadagås (*Branta canadensis*)

Samtlige iagttagelser

Ingen iagttagelser i 2023

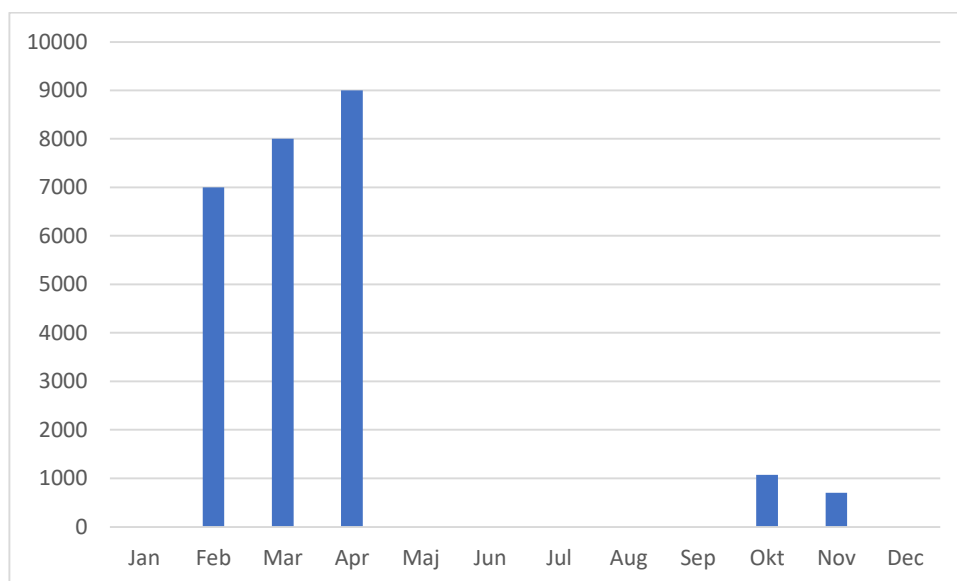
Bemærkninger

De ”gode” forekomster af canadagæs, som iagttages andre steder på Fyn, herunder Gyldensteen Strand, ses ikke i Odense Fjord.

Figur 32. Bramgåsen har oplevet en stor tilbagegang som fødesøgende på Vigelsø. Foto: Kurt Due Johansen.

Bramgås (*Branta leucopsis*)

Figur 33. Maksimalt antal bramgæs på Vigelsø pr. måned i 2023.

Årsforekomst

Bramgåsen forekom slet ikke i januar, men arten forekom talrigt i februar.

Fra marts steg antallet af bramgæs, og toppede i april. Ingen fugle i maj.

Bramgæssene på Vigelsø fouragerer stort set ikke på øen. I stedet for anvendte bramgæssene Vigelsø som et fristed, når de bliver jaget væk fra fouragering på dyrkede marker. Således kunne der ses en del gåselort på Vesterhoved. Der blev ikke iagttaget fouragerende bramgæs på Østerhoved i 2023.

Efterårsankomst af bramgås i 2023 først i oktober. Forekomsten af bramgæs i efteråret var meget ringe i andet halvår af 2023.

Det må konkluderes, at den nuværende efterårsforekomst af bramgås på Vigelsø er meget vigende i forhold til tidligere.

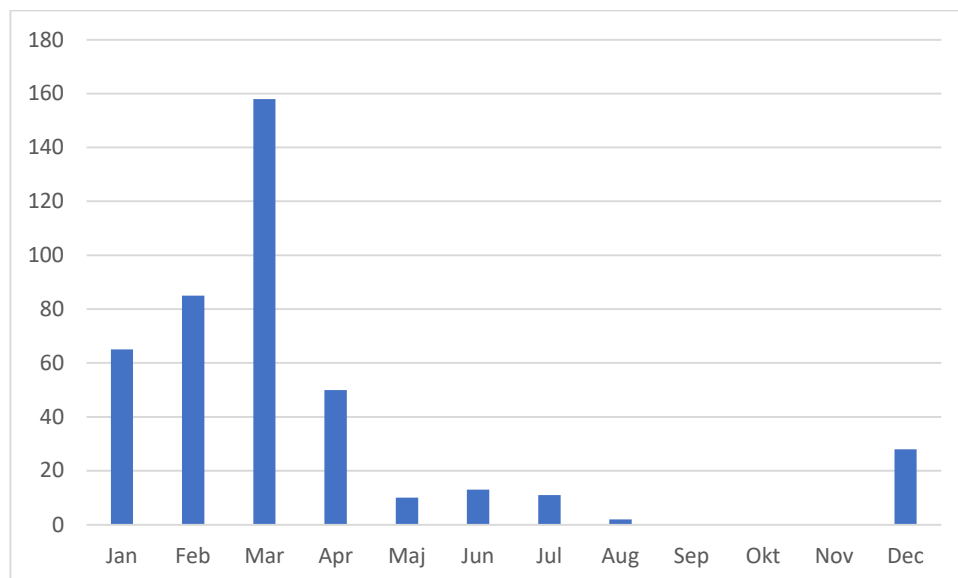
Det bliver spændende at følge, om bramgæssene vil anvende Vigelsø mere til fouragering i takt med at strandene på øen forhåbentlig bliver mere vegetationsdækkede. Strandene er i dag meget bare i foråret, fordi Kveller da ikke er spiret frem.

Mørkbuget knortegås (*Branta bernicla*)

Alle iagttagelser

20.10. 5 fouragerende.

Gravand (*Tadorna tadorna*)

Figur 34. Maksimalt antal gravænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Ynglebestand

1 kuld blev iagttaget, hvilket er det samme antal, der blev iagttaget i 2021 og 2022.

Årsforekomst

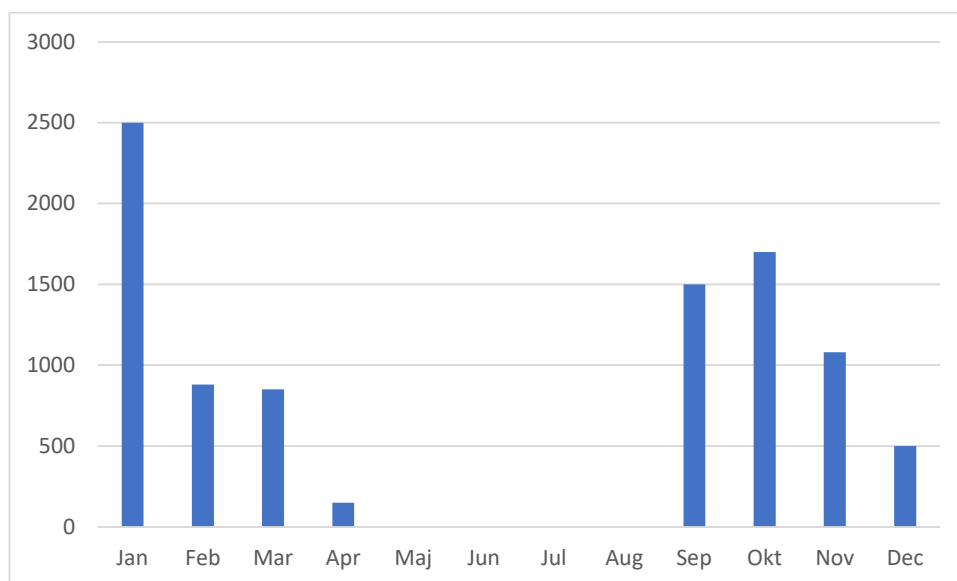
I første halvår blev gravanden iagttaget raste og fouragere almindeligt med største antal i marts (06.03), hvor 158 fugle sås.

Efter et fald i antallet af gravænder fra april og maj, hvilket skyldes borttræk af fugle til fældepladser andetsteds, sås der kun få gravænder i juli, august, september og en enkelt iagttagelse i december

Bemærkninger

Vigelsø er nu en af de værdifuldeste raste- og fourageringslokaliteter for gravand i Odense Fjord, i første halvdel af året.

Pibeand (*Anas penelope*)

Figur 35. Maksimale antal pibeænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Årsforekomst

I første halvår forekom pibeanden talrigt i januar og lidt færre fugle i februar og marts og endnu et dyk i antallet i april. Der forekom 2.500 fugle i januar.

Andet halvår startede med mange fugle allerede i september. Antallet af pibeænder steg i i oktober, hvilken måned kulminationen af pibeænder også fandt sted. Antallet i september og oktober måneder lå langt lavere i 2023 end i 2022.

Bemærkninger

Antallet af pibeænder i januar-marts var ”pænt”, hvorimod antallet af pibeænder i efteråret var relativt lavt.

Pibeænderne fouragerer i efteråret på den store forekomst af Havgræs i Vigelsøs Kystlagune. Dog er Vigelsø i højere grad en højvandsrasteplads, end en fourageringslokalitet. Det viser sig nemlig, at pibeanden ved mange optællinger under lavvande, ses fouragerende i Seden Strand, for ved højvande at trække til Vigelsø. Øen er altså primært en højvandsrasteplads for pibeænder!

Knarand (*Anas strepera*)

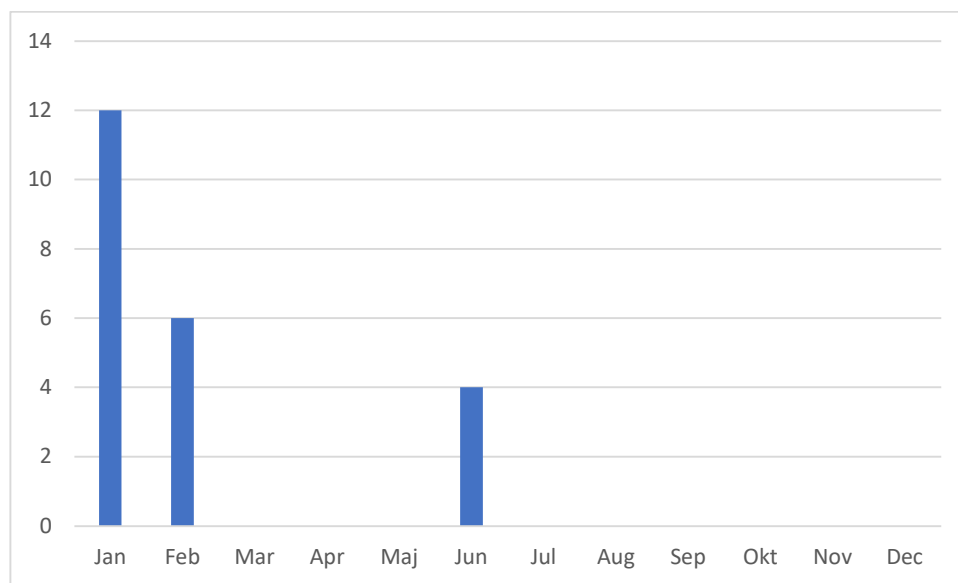
Ynglebestand

Ingen ynglende.

Årsforekomst – alle iagttagelser

Knaranden rastede kun i tre af årets måneder med flest fugle i januar.

I andet halvår iagttoges arten kun i juni.

Figur 36. Maksimale antal knarænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Krikand (*Anas crecca*)

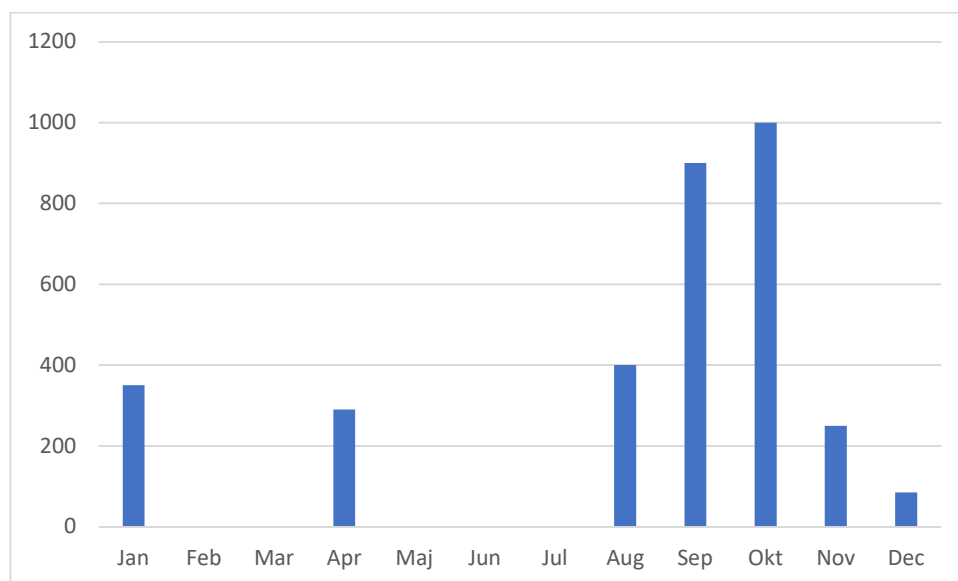
Årsforekomst

Krikanden forekom i første halvår kun i januar og april.

I andet halvår sås de første krikænder fra august, og antallet toppede i september-oktober. Et mindre antal krikænder overvintrede sidst på året.

Bemærkninger

Langt bedre år for krikand end tidligere, hvilket med stor sandsynlighed skyldes mere vand i lagunen i SV-området. Dog færre fugle i år end i topåret 2022.

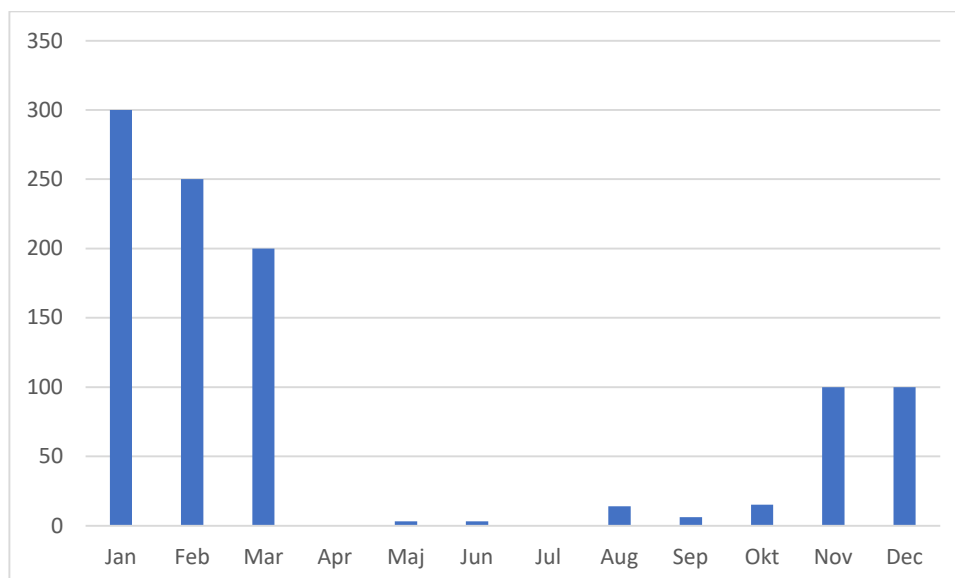

Figur 37. Maksimale antal krikænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Figur 38. Krikanden er en talrig trækgæst på Vigelsø. Foto: Keld Skytte Petersen.

Gråand (*Anas platyrhynchos*)

Figur39. Maksimale antal gråænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Ynglebestand

Ingen reder eller ungeførende hunner set.

Årsforekomst

I første halvår lå forekomsten på maksimum 300 fugle i januar, faldende i februar og marts, indtil arten forlod øen.

Enkelte fugle iagttoges i maj-juni.

I andet halvår begyndte gråænderne at indfinde sig på øen i august. Maksimum antal fugle sås november – december med 100 fugle.

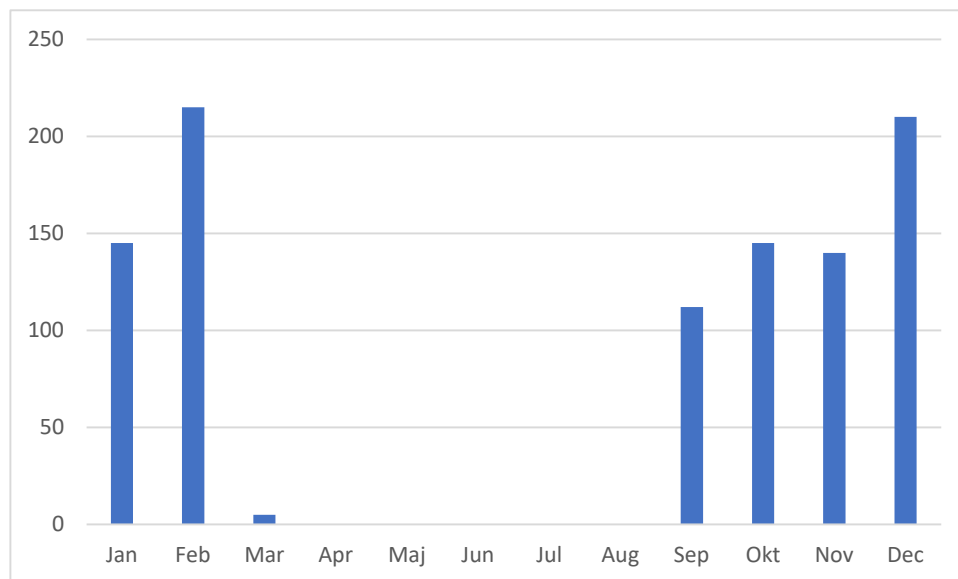
Spidsand (*Anas acuta*)

Årsforekomst

I første halvår forekom spidsanden i månederne januar, februar og marts, hvorefter fuglene helt forlod Odense Fjord for at trække til de nordligt liggende ynglepladser i Skandinavien og Rusland. Maksimum antallet af spidsænder var godt 200 i februar.

I andet halvår forekom spidsanden først fra september, hvor der forekom godt 100 fugle. Antallet af spidsænder på Vigelsø var ”pænt” højt oktober-december.

Som hos flere af svømmeænderne, er antallet af spidsænder størst, når det er højvande i fjorden. Ved lavvande ses ofte ingen eller ganske få spidsænder på selve Vigelsø, idet fuglene trækker ud til den del af fjorden, som ikke er omfattet af et jagtfrit vildtreservat!

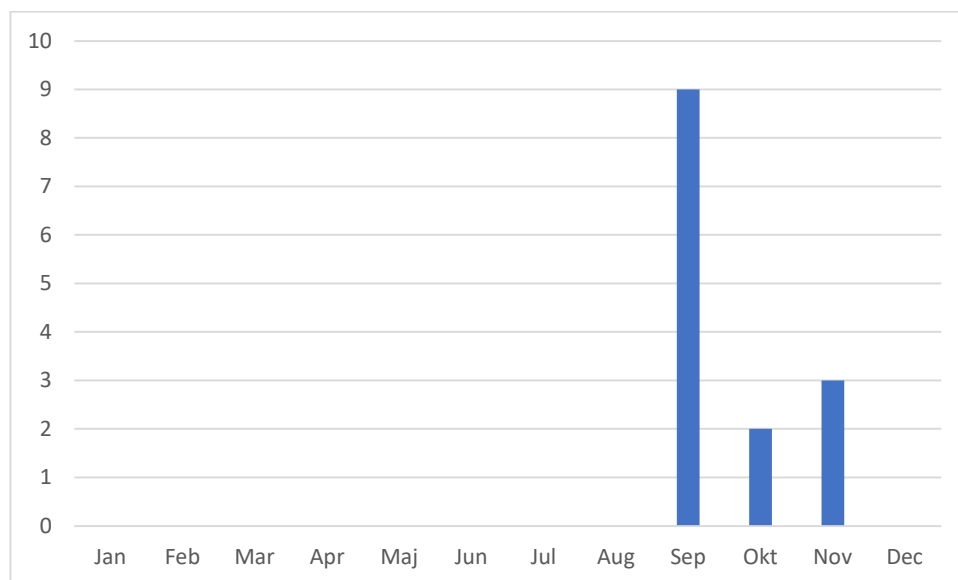
Figur 40. Maksimale antal spidsænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Skeand (*Anas clypeata*)

Årsforekomst

I første halvår forekom arten slet ikke på øen.

I andet halvår blev arten iagttaget fra ultimo september-december.

Figur 41. Maksimale antal skeænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Troldand (*Aythya fuligula*)

Ynglebestand

Ingen ynglefugle. Ynglede før digebruuddet.

Årsforekomst – alle iagttagelser

27.11. 150 fugle.

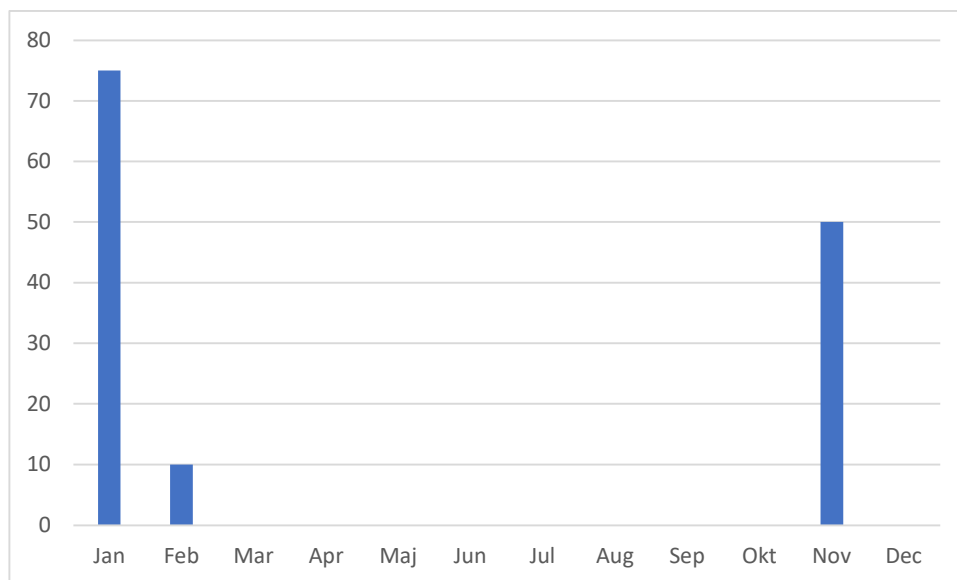
Ederfugl (*Somateria mollissima*)

Ynglebestand

122 reder med æg på den sydlige del af Vigelsø. 4 reder på Nordøen.

I forhold til 2022, hvor der blev fundet 342 reder med æg på Sydøen af Vigelsø, var 2023 en **katastrofe** for ynglefuglene, ligesom i 2022. I modsætning til 2022, hvor årsagen til det katastrofale lave ynglepar skyldtes forekomst af ræv, er forklaringen i 2023, sandsynligvis tilstedeværelse af flere immature havørne, som stressede ederfuglene.

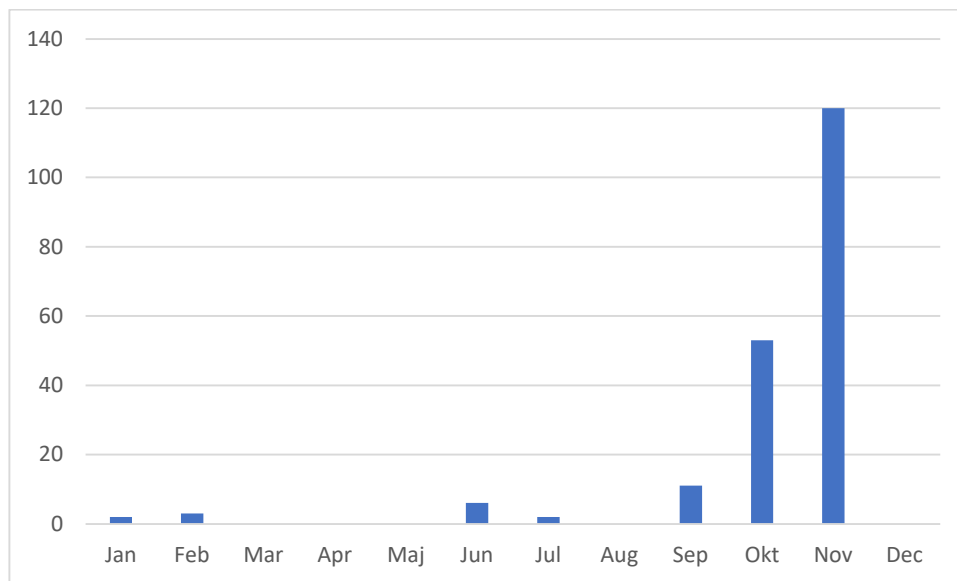
Hvinand (*Bucephala clangula*)

Figur 42. Maksimale antal hvinænder på Vigelsø pr. måned i 2023.

Hvinanden forekom januar-februar og igen i november. Maksimum er 50 fugle 22.11.

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*)

Figur 43. Maksimalt antal toppet skallesluger på Vigelsø pr. måned i 2023.

Ynglebestand

Arten ynglede ikke i 2023.

Årsforekomst

Iagttaget januar – februar og igen oktober – november, alle i Kystlagunen. Maksimum er 120 fugle 06.11, hvilket er mange fugle.

Stor skallesluger (*Mergus merganser*)

Alle iagttagelser

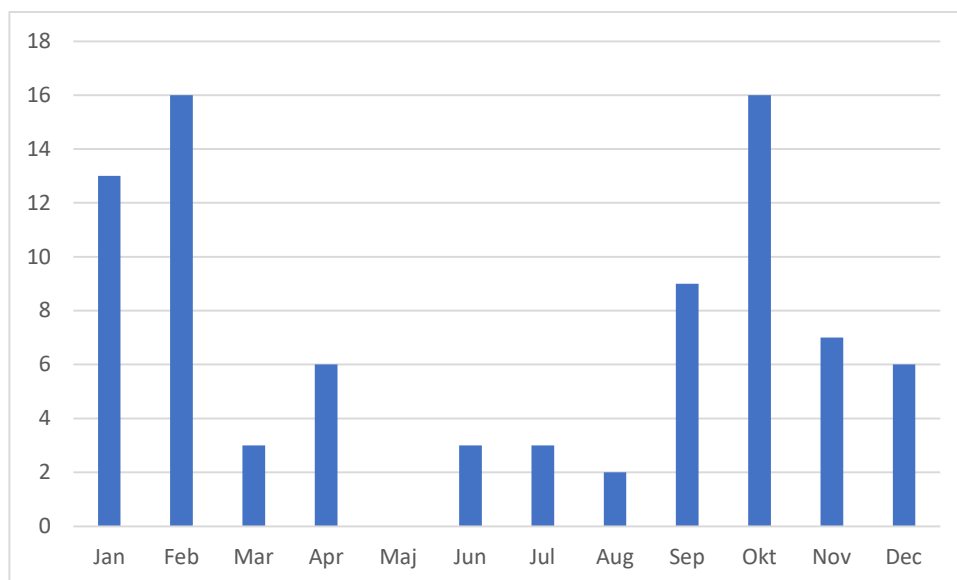
26.01. 4.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*)

Årsforekomst

Der foreligger 45 iagttagelser af i alt 84 havørne, hvilket er en stor forekomst..

Arten er iagttaget i alle årets måneder, bortset fra maj.

Figur 44. Samtlige havørne på Vigelsø pr. måned i 2023.

Rørhøg (*Circus aeruginosus*)

Samtlige iagttagelser

27.07. 1.

13.08. 1.

Blå kærhøg (*Circus cyaneus*)

Samtlige iagttagelser

Ingen iagttagelser overhovedet.

Spurvehøg (*Accipiter nisus*)

Samtlige iagttagelser

15.09. 1.

Musvåge (*Buteo buteo*)

Ynglebestand

Ikke ynglende i 2023.

Samtlige iagttagelser

18.01. 1.

11.02. 1.

11.09.	1.
20.09.	1.
10.11.	2.

Tårnfalk (*Falco tinnunculus*)

Samtlige iagttagelser

28.08.	1.
15.09.	1.
28.08.	1.

Vandrefalk (*Falco peregrinus*)

Der foreligger 5 iagttagelser af 1 fugl.

Alle iagttagelser

13.09.	1.
24.09.	1
28.09.	1.
17.10.	1.
27.10.	1.

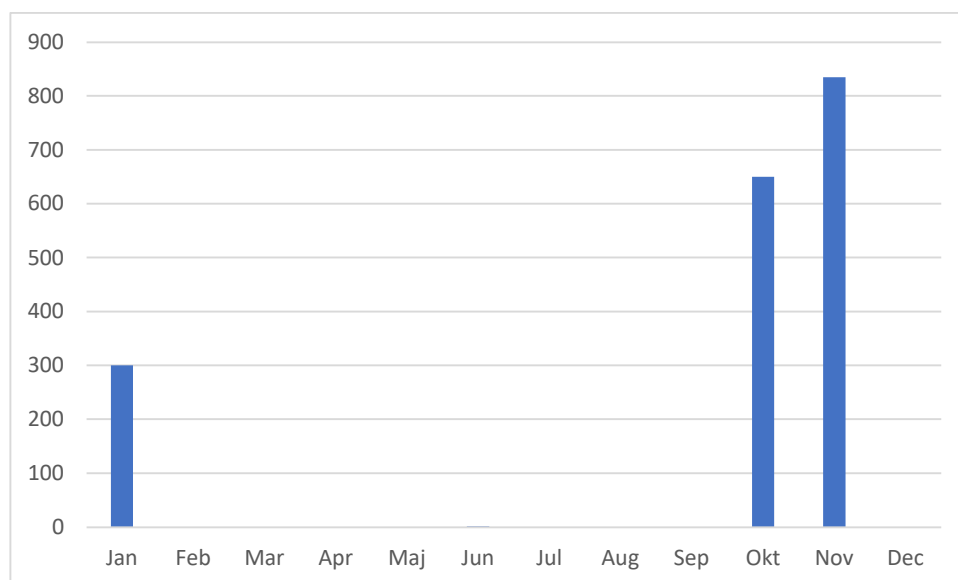
Fasan (*Phasianianus colchicus*)

Ikke iagttaget!

Figur 44. Blishønen forekom i større flokke i Kystlagunen på Vigelsø. Foto: Kurt Due Johansen.

Blishøne (*Fulica atra*)

Figur 45. Maksimalt antal blishøns på Vigelsø pr. måned i 2023.

For anden gang siden oversvømmelsen af Kystlagunen med saltvand i 2013, forekom blishønen regelmæssigt i januar og oktober-november, med så mange fugle som 825 fugle.

Det drejede sig om fouragerende blishøns, som fouragerede på de store havgræsforekomster.

Strandskade (*Haematopus ostralegus*)

Ynglebestand

5 ynglepar: 1 par Vesterhoved, 1 par Store Ægholm, 1 par Østerhoved, 1 par Nordengen samt 1 par Vigelsø hoved.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*)

Ynglebestand

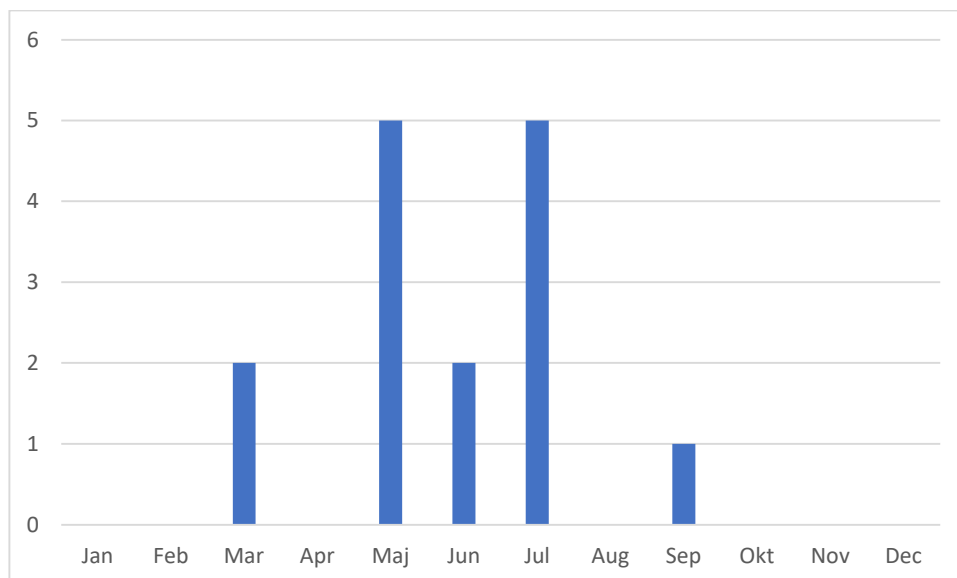
6 par forsøgte at yngle, men fik i modsætning til de 2 foregående år ingen unger på vingerne. Årsagen kan være unge havørnes tilstedeværelse i yngletiden.

Lille præstekrave (*Charadrius dubius*)

Ynglebestand

1 par i SV-området i 2023.

Stor præstekrave (*Charadrius hiaticula*)

Figur 46. Maksimale antal stor præstekrave på Vigelsø pr. måned i 2023.

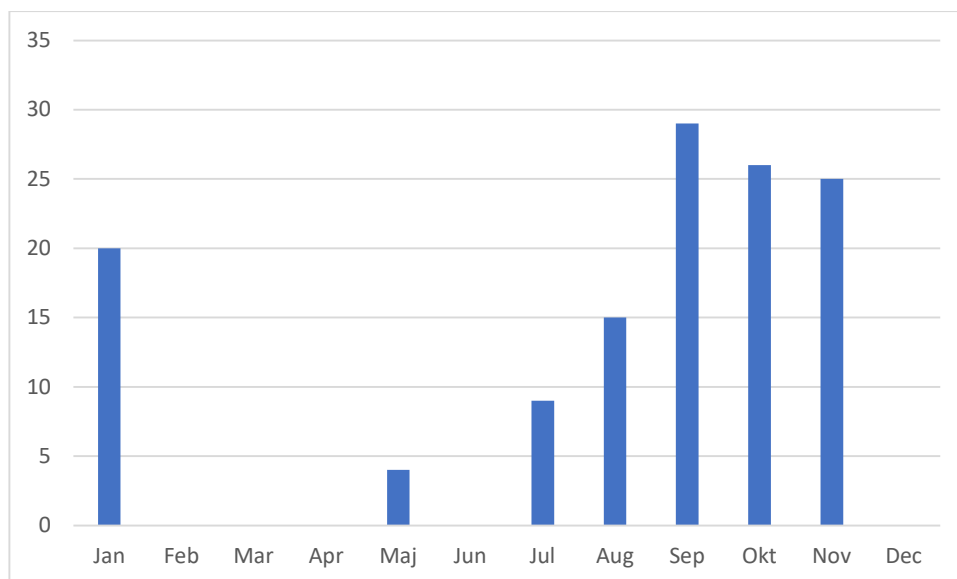
Ynglefund

2 ynglepar på den sydlige del af Vigelsø.

Strandhjejle (*Pluvialis squatarola*)

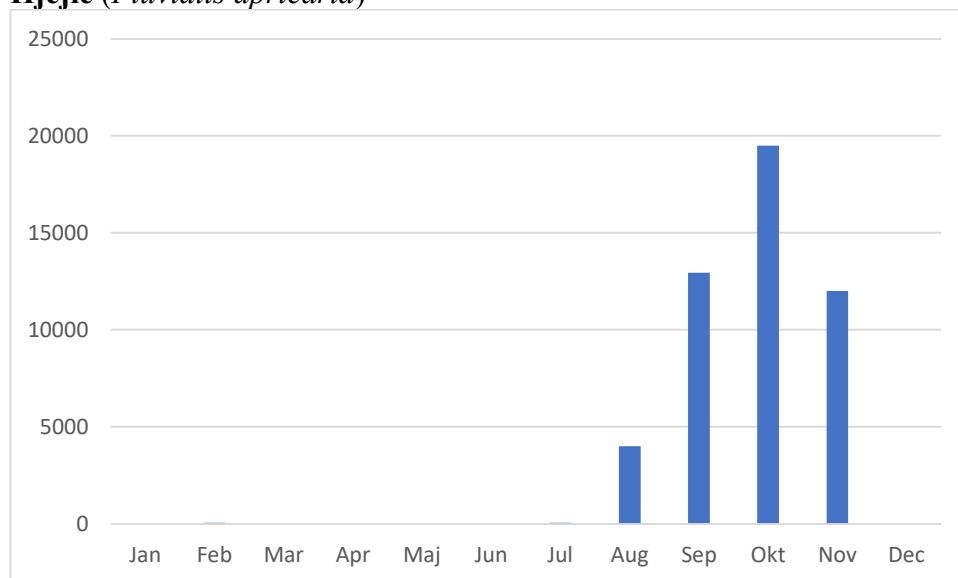
Årsforekomst

Iagttaget januar, maj og igen juli til november. Maksimum 28.09. 29 fugle.

Figur 47. Maksimale antal strandhjejle på Vigelsø pr. måned i 2023.

Hjejle (*Pluvialis apricaria*)

Figur 48. Maksimale antal hjejle på Vigelsø pr. måned i 2023.

Årsforekomst

Første halvår: 19.02 50, 22.02. 20 og 23.02. 50..

I andet halvår sås der hjejler fra ultimo juli: 30.07. 50 fugle. Hjejlerne har ikke tidligere været så talrige i august. August maksimum 5.000 fugle 28.08.

Antallet af fugle steg kraftigt fra ultimo september: 12.950 hjejler 26.09.

Fra oktober fik antallet endnu et hak op: 30.10. 19.500.

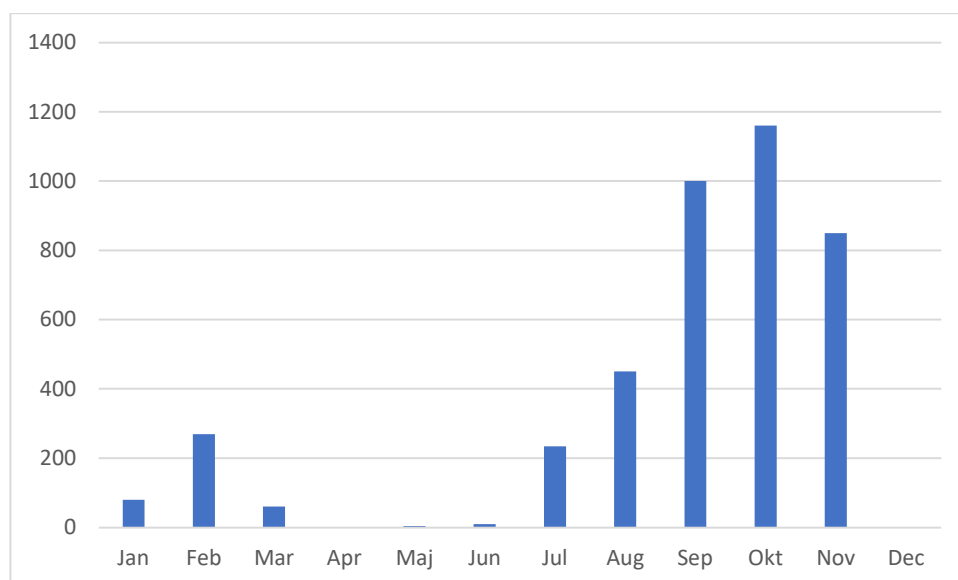
November maksimum: 06.11. 12.000 fugle.

Forekomsterne af hjejle var stor i efteråret 2023. Det særlige ved året var den tidlige ankomst af store antal hjejler, allerede fra august og september.

Figur 49. Hjejlen er Vigelsøs signaturfugl. Arten er både uhyre talrig og smuk, og så er den udpegningsart for Natura 2000 området Odense Fjord. Foto: Kurt Due Johansen.

Vibe (*Vanellus vanellus*)

Figur 50. Maksimale antal viber på Vigelsø pr. måned i 2023.

Ynglebestand

2 ynglepar på den sydlige del af Vigelsø.

Årsforekomst

Januarmaksimum er 80 fugle 18.01.

Februarmaksimum: 269 23.02.

Martsmaks. er 60 fugle 02.03. Ingen april-fugle. I maj sås kun ynglefuglene.

I juni kun enkelte hjejler, dog 10 viber 27.06.

Antallet af viber steg med juli: 234 fugle 30.07.

Vibe-tallet steg fra august (maksimum 400 20.08), septembermaksimum 1.000 fugle 26.09, og oktobermaksimum 1.160 fugle 06.10. November: 850 viber 06.11.

Ingen decemberfugle.

Opsummering

Der var pænt med fugle i første halvår, og i andet halvår faktisk ”rigtig” pænt med viber.

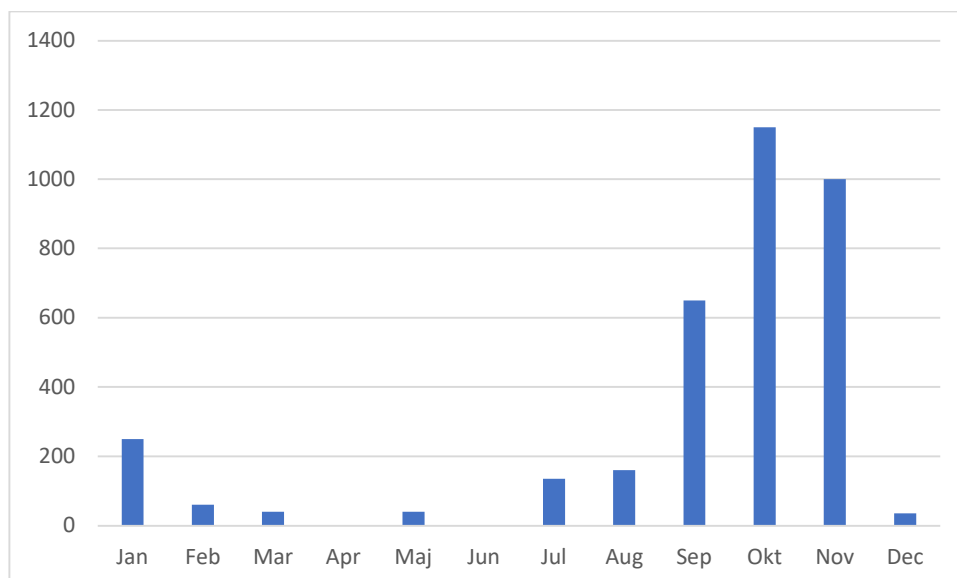
Islandsk ryle (*Calidris ferruginea*)

Samtlige iagttagelser

28.0. 11 fugle.

04.10. 15 fugle.

Almindelig ryle (*Calidris alpina*)

Figur 51. Maksimale antal almindelig ryle på Vigelsø pr. måned i 2023.

Årsforekomst

I første halvår foreligger flere iagttagelser end de tidligere år, det vil sige siden oversvømmelsen af Fuglesøen med saltvand i 2013.

Der lagdes ud med et stort antal: 03.01. 250. Februar: 60 fugle 19.02.

To iagttagelser i marts, maksimum 40 27.03. Ingen iagttagelser i april. Maj, 1 iagttagelse 17.05. 40 ryler.

I andet halvår iagttages almindelig i 5 måneder fra juli til november. augustmaksimum 160 13.08, septembermaksimum 20.09. 650, oktober 12.10 1.150 ryler. December én iagttagelse: 17.12. 35 ryler.

Bemærkninger

Antallet af almindelig ryle i efteråret var højt.

Lille kobbersneppe (*Limosa lapponica*)

Alle iagttagelser

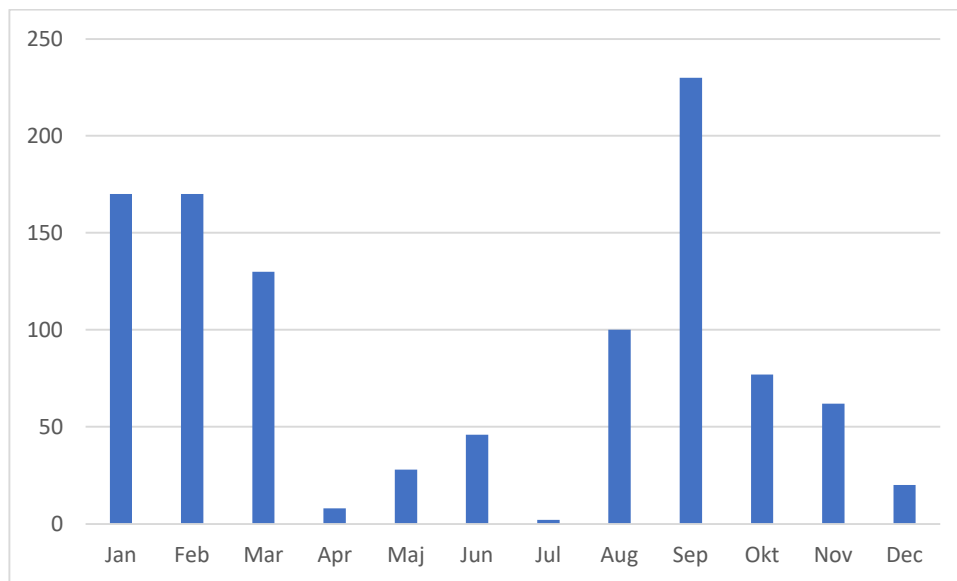
30.07.	2 fugle.
13.08.	1.
28.09.	2.

Småspove (*Numenius phaeopus*)

Samtlige iagttagelser

07.09.	1.
--------	----

Storspove (*Numenius arquata*)

Figur 52. Maksimalt antal storspove på Vigelsø pr. måned i 2023.

Årsforekomst

Storspoven er iagttaget i alle årets måneder.

Bemærkninger

Første halvår kulminerer forekomsten januar-marts med 170 fugle 22.02. I april ses 8 fugle 24.04. og i maj 26-28 fugle.

Fra juni vender hunnerne tilbage til Vigelsø (hannerne bliver på ynglepladsen og passer ungerne). Maksimum 46 fugle 27.06.

I andet halvår ses der mange fugle på øen, og antallet toppe i september med 230 fugle 11.09.. Antallet er vedvarende højt til oktober, hvor der dog sker et fald i antallet af fugle.

I december ses 20 fugle 17.12.

Bemærkninger

Som anført i tidligere årsrapporter, er storspoven gået bemærkelsesmæssigt frem på Vigelsø som trækgæst. Denne tendens holdt i 2023.

Storspoverne på Vigelsø fouragerer først og fremmest på Lumby Middel Grund og langs østkysten af Seden Strand ved lavvande, hvorefter de ved højvande søger til Vigelsø, hvor de højvandsraster.

Storspoverne fouragerer dog også ved mange højvandshændelser på især Østerhoved, hvor de fouragerer på insekter og orm, herunder ved at stikke næbbet i kolortene. Der er næppe tvivl om, at afgrænsningsdyr på øen gavner arten.

Sortklire (*Tringa erythropus*)

Samtlige iagttagelser

28.09. 1 fugl.

Rødben (*Tringa totanus*)

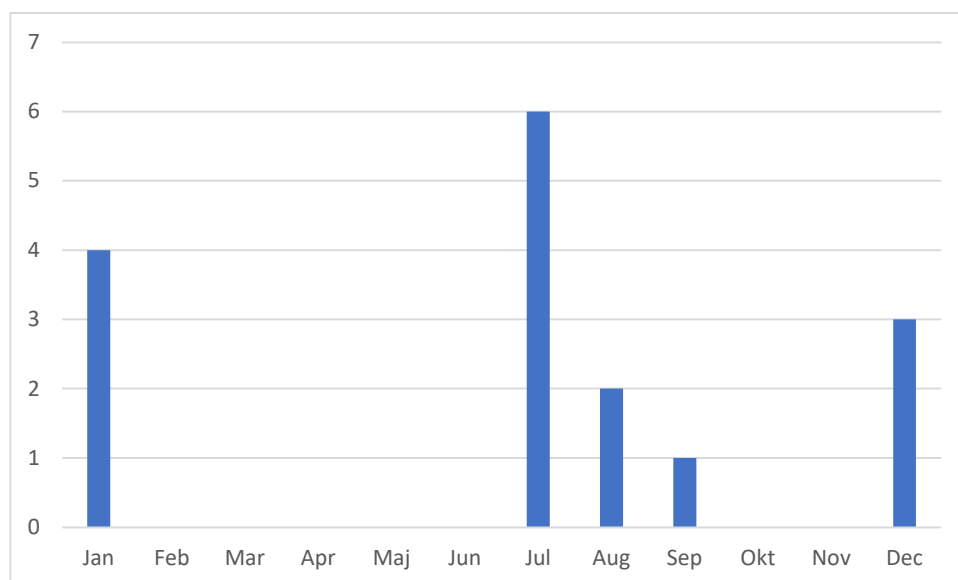
Ynglebestand

Ingen!

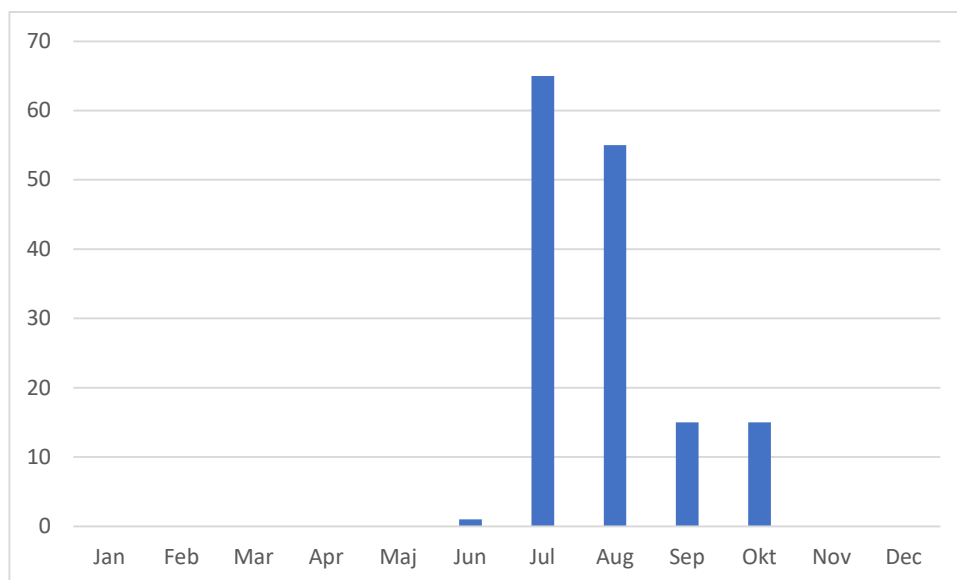
Årsforekomst

Rødben fandtes på Vigelsø i månederne januar, juli til september med største forekomst i juli (30.07. 6 fugle)

1 vinterforekomst: 12.12. 3 rødben.

Figur 53. Maksimale antal rødben på Vigelsø pr. måned i 2023.

Figur 54. Maksimale antal hvidklire på Vigelsø pr. måned i 2023.

Hvidklire (*Tringa nebularia*)

Årsforekomst

Iagttaget i månederne juni, juli, august til oktober. Maksimum er 65 fugle 30.07.

Tinksmed (*Tringa glareola*)

Samtlige iagttagelser

30.07. 1 fugl.

Mudderklire (*Actitis hypoleucos*)

Årsforekomst

Alle iagttagelser:

05.05. 5 fugle.

09.08. 2 fugle.

17.08. 3 fugle.

18.08. 3 fugle.

Stenvender (*Arenaria interpres*)

Årsforekomst

17.05. 1 fugl.

Hættemåge (*Larus ridibundus*)

Ynglebestand

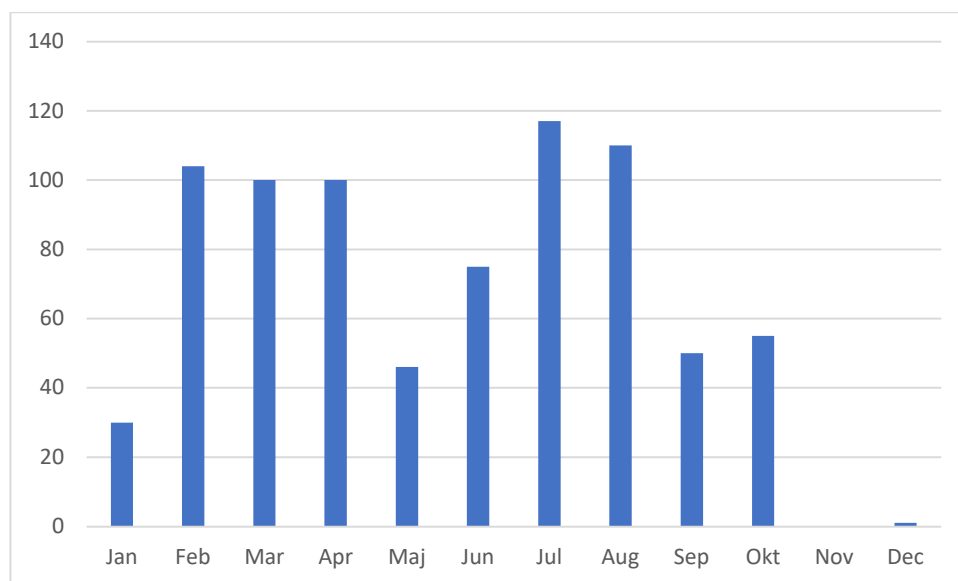
Ingen ynglefugle.

Årsforekomst

Hættemågen er iagttaget i alle årets måneder, bortset fra november.

I første halvår op til godt 100 fugle.

I andet halvår maksimum 117 hættemåger 30.07.

Figur 55. Maksimale antal hættemåger på Vigelsø pr. måned i 2023.

Stormmåge (*Larus canus*)

Ynglebestand

35 par på Vigelsøs sydø i SV-området.

Bemærkninger

I forhold til 2022, steg antallet af ynglepar heldigvis.

Figur 56. Stormmågen oplevede i 2023 heldigvis en lille fremgang i forhold til årene før. Foto: Kurt Due Johansen.

Sildemåge (*Larus fuscus*)

Ynglebestand

1 ynglepar på Skalø.

Sølvmåge (*Larus argentatus*)

Ynglebestand

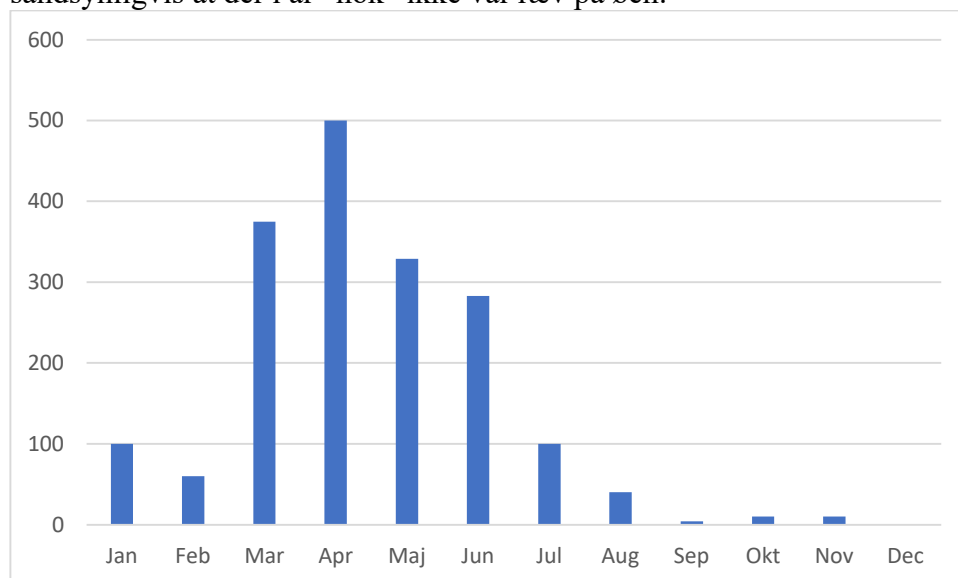
280 ynglepar på den sydlige del + 63 par på Skalø.

Årsforekomst

Arten er iagttaget i alle måneder, bortset fra december på Vigelsø. De største forekomster ligger marts til juni, hvor der ses op til 500 fugle på øen.

Bemærkninger

Antallet af ynglende sølvmåger er nu oppe på et langt højere niveau, end i 2022. Det skyldes sandsynligvis at der i år ”nok” ikke var ræv på øen.

Figur 57. Maksimalt antal sølvmåger på Vigelsø pr. måned i 2023.

Svarthag (*Larus marinus*)

Ynglebestand

2 par på Sydøen samt 1 par på Skælø.

Årsforekomst

Iagttaget februar, april, maj, juni og september måneder.

Havterne (*Sterna paradisaea*)

Ynglebestand

28 par i yngleforsøg i SV-området. Ingen unger iagttaget.

Efter yngletiden iagttaget ultimo juli med 1, henholdsvis 5 fugle på to datoer.

Dværgterne (*Sterna albifrons*)

Ynglebestand

Ikke iagttaget i år.

Ringdue (*Columba palumbus*)

Ynglebestand

13 ynglepar på Nordøen.

Årsforekomst

I november (maksimum 560 fugle 27.11) og december (02.12. 3.000 fugle) nogle store flokke på Vigelsø.

Bemærkninger

Årsagen til de mange fugle på Vigelsø er den store mængde agern, som Ege producerede i 2023.

Figur 57. Årsagen til de mange ringduer på øen i december skyldtes de mange agern på øen. Foto: Kurt Due Johansen.

Huldue (*Columba oenas*)

Ynglebestand

Er ikke hørt på Vigelsø i 2023. Har tidligere ynglet.

Stor flagspætte (*Dendrocopos major*)

Ynglebestand

2 par.

Sanglærke (*Alauda arvensis*)

Ynglebestand

Ynglende på Sydøen med 15 par på Østerhoved og SV-området.

Digesvale (*Riparia riparia*)

Samtlige iagttagelser

17.05. 10 fugle.

04.06. 2 fugle.

Landsvale (*Hirundo rustica*)

Ynglebestand

ynglende med 1 par i 2023.

Årsforekomst

To iagttagelser udover ynglefuglene: 27.06. 7 og 30.07. 1 fugl.

Bysvale (*Delichon urbica*)

Samtlige iagttagelser

15.05. 1 fugl.

Engpiber (*Anthus pratensis*)

Ynglebestand

2 ynglepar, én på den sydlige del af øen og 1 par på Nordøen.

Skærpiber (*Anthus petrosus*)

Samtlige iagttagelser

Ingen iagttagelser.

Gul vipstjert (*Motacilla flava*)

Samtlige iagttagelser

05.05. 1 fugl.

Hvid vipstjert (*Motacilla alba*)

Ynglebestand

1 ynglepar.

Gærdesmutte (*Troglodytes troglodytes*)

Ynglebestand

10 par.

Rødhals (*Erithacus rubecula*)

Ynglebestand

1 par på Nordøen.

Samtlige iagttagelser

17.05. 2.

27.06. 1 fugl.

28.09. 5 fugle.

Jernspurv (*Prunella modularis*)

Ynglebestand

Ikke ynglende i 2023. Ej heller nogen iagttagelser overhovedet.

Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*)

Ynglebestand

Ingen i 2023.

Solsort (*Turdus merula*)

Ynglebestand

20 par.

Sangdrossel (*Turdus philomelos*)

Ynglebestand

3 ynglepar.

Gulbug (*Hippolais icterina*)

Ynglebestand

Ikke ynglende i 2023.

Gærdesanger (*Sylvia curruca*)

Ynglebestand

3 ynglepar.

Tornsanger (*Sylvia communis*)

Ynglebestand

9 ynglepar.

Havesanger (*Sylvia borin*)

Ynglebestand

16 ynglepar.

Munk (*Sylvia atricapilla*)

Ynglebestand

19 ynglepar.

Gransanger (*Phylloscopus collybita*)

Ynglebestand

13 ynglepar, hvilket er mange !

Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*)

Ynglebestand

1 par

Grå fluesnapper (*Muscicapa striata*)

Samtlige iagttagelser

13.08. 1 fugle.

Halemejse (*Aegithalos caudatus*)

Ynglebestand

2 ynglepar.

Blåmejse (*Parus caeruleus*)

Ynglebestand

Ingen registreringer.

Musvit (*Parus major*)

Ynglebestand

10 par.

Korttået træløber (*Certhia brachydactula*)

Ynglebestand

1 ynglepar.

Skovskade (*Garrulus glandarius*)

Ynglebestand

Et muligt ynglepar.

Husskade (*Pica pica*)

Ynglebestand

Ikke ynglende i år.

Allike (*Corvus monedula*)

Ynglebestand

1 par.

Årsforekomst

Alliken overnatter stadig på Vigelsø uden for yngletiden: 09.01. 1.800 fugle.

Råge (*Corvus frugilegus*)

Ynglefugle

204 reder optalt i Hejreskoven. Det er pæn stigning af ynglebestanden.

Gråkrage (*Corvus corone cornix*)

Ynglebestand

7 ynglepar.

Sortkrage (*Corvus corone corone*)

Samtlige iagttagelser

1 fugl 27.06.

Ravn (*Corvus corax*)

Samtlige iagttagelser

17.10. 1 fugl.

Stær (*Sturnus vulgaris*)

Ynglebestand

Minimum 1 par, sandsynligvis flere.

Årsforekomst

Uden for yngletiden, fouragerer større flokke på Vigelsø:

24.08. 1.000 stære.

26.09. 1.500 stære.

Bogfinke (*Fringilla coelebs*)

Ynglebestand

20 ynglepar.

Grønirisk (*Carduelis Chloris*)

Ynglebestand + årsforekomst

Ikke ynglende i 2023.

Stillits (*Carduelis carduelis*)

Ynglebestand + årsforekomst

To ynglepar.

Bjergirisk (*Carduelis flavirostris*)

Samtlige iagttagelser

14.01. 120 fugle.

10.02. 60 fugle.

01.03. 110 fugle.

Figur 58. Bjergirirken gæster Vigelsø i træktiden. Foto: Erhardt Ecklon.

Dompap (*Pyrrhula pyrrhula*)

Ynglefund

1 ynglepar.

Snespurv (*Plectrophenax nivalis*)

Samtlige iagttagelser

30.01. 5 fugle.

Gulspurv (*Emberiza citrinella*)

Ynglebestand

4 ynglepar.

Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*)

Ynglebestand

Ingen.

Samtlige iagttagelser

01.03. 2 fugle.

12. Litteratur

- Andersen, Niels og Bent Staugaard Nielsen og Henning Rasmussen (1977): Øerne omkring Fyn. – Fredningsstyrelsen.
- Andersen, Niels og Leif Bisschop Larsen (2023): Kystfuglene omkring Fyn. Ynglefugle på 108 øer og 24 kystlokaliteter. DOF-Fyn.
- Ferdinand, Lorenz (1971): Større danske fuglelokaliteter, 1. del. – København.
- Ferdinand, Lorenz (1982). Fuglene i landskabet. Større Danske Fuglelokaliteter, 2. del. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Fog, Kåre et al: Nordens padder og krybdyr. G.E.C. 1997.
- Holm, Axel (1926): To udflugter til Viggelsø. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift.
- Grill, C.J.E. (1895): Erindringer fra ornithologiske udflugter i Odense Fjord og Samsøbæltet. – Naturen og Mennesket 13.
- Jespersen, Poul (1919): Lidt om Nordfyns Vade- og svømmefuglefauna med særlig hensyn til Odense Fjord. – Flora og Fauna.
- Johansen, Kurt Due: Vigelsø 1992 – 2022, årlige rapporter til Naturstyrelsen Fyn.
- Juul, Esger Sehestedt (1960): Iagttagelser fra Vigelsø. – Feltornitologen 1960/2.
- Kristiansen, Aase et al: Havets dyr og planter. Gads Forlag 2000.
- Larsen, Johannes (1921): Rapport om Fugle, set og hørte paa ”Rylens” Rejse til Øerne om Fyn i Sommeren 1921.
- Larsen, Jørgen og Torben Simonsen (1982) til Kurt Due Johansen: Om vende Hals på Enebærødder, isfugl i Fjordmarken samt gæs på Vigelsø.
- Lundø, Jørgen et al: Danmarks natur, havet. Politikens Forlag 1979.
- Løppenthin, Bernt (1967): Danske ynglefugle i fortid og nutid. – Odense Universitetsforlag.
- Meltofte, Hans (1981): Danske rasteplasser for vadefugle. – Fredningsstyrelsen.
- Meltofte, Hans (1993): Vadefugletrækket gennem Danmark. – Dansk Ornitologisk Forenings
- www.dofbasen.